

NÁRODNÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA

Pripravenosť malých a stredných podnikov na vstup Slovenska do Európskej únie

N Á R O D N Á
A G E N T Ú R A
P R E R O Z V O J
M A L É H O A
S T R E D N É H O
P O D N I K A N I A

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania v spolupráci s Infostatom
a Ústavom pre výskum verejnej mienky pri Štatistickom úrade SR

**PRIPRAVENOSŤ MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV
NA VSTUP SLOVENSKA DO EURÓPSKEJ ÚNIE
III.**

Bratislava, október 2003

OBSAH	STRANA
ÚVOD	2
I. NÁZORY PREDSTAVITEĽOV SKÚMANÝCH MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV NA VÝZNAM INTEGRÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY DO EÚ Z HĽADISKA ICH FIRMY	7
II. VLASTNÉ HODNOTENIE POZÍCIE FIRMY VOČI PODOBNÝM FIRMÁM V KRAJINÁCH EURÓPSKEJ ÚNIE	12
III. PREDSTAVY A POTREBY MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKATEĽOV SPOJENÉ S ĎALŠÍM PÔSOBNÍM ICH FIRIEM PO OČAKÁVANOM VSTUPE SLOVENSKA DO EURÓPSKEJ ÚNIE	16
IV. NÁZORY MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKATEĽOV NA POTREBU ÚPRAV ALEBO ZMIEN V ADMINISTRATÍVNYCH, LEGISLATÍVNYCH, EKONOMICKÝCH A FINANČNÝCH PODMIENKACH, ABY BOLI SLOVENSKE PODNIKY V PROSTREDÍ TRHU EURÓPSKEJ ÚNIE ÚSPEŠNÉ	21
IV.1. Názory malých a stredných podnikateľov na potrebu prispôsobenia administratívnych podmienok Európskej úнии	21
IV.2. Názory malých a stredných podnikateľov na potrebu prispôsobenia legislatívnych podmienok Európskej úнии	23
IV.3. Názory malých a stredných podnikateľov na potrebu prispôsobenia ekonomických a finančných podmienok Európskej úнии	26
IV.4. Využívanie platobného styku s krajinami európskej úнии v spoločnej mene euro	28
V. VYBRANÉ EKONOMICKÉ UKAZOVATELE V SKÚMANÝCH MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV	30
V.1. Ročný obrat skúmaných malých a stredných podnikov	30
V.II. Podiel exportu skúmaných podnikov z celkového objemu výroby v roku 2002	32
ZHRNUTIE	34
METODIKA VÝSKUMU	36
PRÍLOHA Č. 1.: POSTREHY A POZNATKY ANKETÁROV Z TERÉNEJ FÁZY VÝSKUMU	37

ÚVOD

V Komplexnej monitorovacej správe o pripravenosti SR na členstvo v EÚ za obdobie september 2002 – máj 2003, ktorú vláda SR prerokúvala a schválila v júni 2003 sa v 16. kapitole zameranej na malé a stredné podnikanie uvádza, že v rámci zlepšovania podmienok pre podnikanie, osobitne pre malých a stredných podnikateľov, bol prijatý nový zákon o účtovníctve (č. 431/2002 Z. z., účinnosť 1. januára 2003). Novelizáciou občianskeho zákonníka sa zaviedlo záložné právo, ktoré umožní rozšírenie možnosti financovania podnikateľských aktivít najmä v sektore malého a stredného podnikania. Vytvoril sa Notársky centrálny register záložných práv. Vláda venuje oblasti malého a stredného podnikania systematickú pozornosť, o čom svedčí aj priebeh realizácie podporných finančných programov pre malé a stredné podnikanie, ktoré sa pravidelne polročne vyhodnocuje vo forme správ predkladaných na rokovanie vlády.

V procese prípravy sa nachádza memorandum o porozumení medzi Ministerstvom hospodárstva SR (MH SR), NF SR a Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania (ďalej NARMSP) o financovaní grantových schém, ktoré sú prípravou na štrukturálne fondy. Takisto sa pripravuje Memorandum o porozumení už na štrukturálne fondy medzi MH SR a NARMSP, ktorá je sprostredkovateľskou organizáciou.

Treba konštatovať, že v súčasnosti pod NARMSP funguje 13 Regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC), 5 Podnikateľských a inovačných centier (BIC), 9 Centier prvého kontaktu (CPK) a 3 Podnikateľských inkubátory. 5 ďalších je vo výstavbe, bude otvorených v priebehu roka 2003.

Projekt Pripravenosť malých a stredných podnikov na vstup do Európskej únie je súčasťou programu Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania (ďalej NARMSP) a koncentruje sa na získavanie relevantných informácií v záujme utvárať optimálne možnosti pre prosperovanie firiem s počtom pracovníkov do 249. NARMSP spolu so sieťou regionálnych a poradenských informačných centier tvorí základný inštitucionálny nástroj podpory a rozvoja malého a stredného podnikania na Slovensku Ministerstva hospodárstva SR a realizácia tohoto projektu prebieha v rámci štátneho programu Monitorovanie a výskum v oblasti malého a stredného podnikania. V rámci uvedeného programu je projekt Pripravenosť malých a stredných podnikov na vstup do Európskej únie už v poradí ôsmym prieskumom zameraným na problematiku malých a stredných firiem, ktorého realizátorom je INFOSTAT a Ústav pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR.

Vzhľadom na to, že pri prijímaní podporných opatrení na skvalitnenie podnikateľského prostredia a pre poskytovanie informácií o ňom zahraničným inštitúciám (EÚ, OECD apod.) je žiaduca dôkladná znalosť existujúceho stavu v tejto oblasti, NARMSP v spolupráci so Štatistickým úradom SR – Ústavom pre výskum verejnej mienky a INFOSTATOM pokračuje v začatom programe a opätovne koncentruje svoju pozornosť na pripravenosť malých a stredných podnikov na vstup do Európskej únie, aby po tretí raz (prvý raz v novembri 2000, druhý raz v júni 2002) zmapoval situáciu vo vytipovaných oblastiach. Pri použití rovnakej metodiky je tak možné stanoviť do akej miery sa v uvedenom časovom horizonte zlepšili, nezmenili alebo zhoršili podmienky zistené v novembri 2000, júni 2002 a

tiež opätovne prezentovať problémy, potreby a návrhy predstaviteľov skúmaných malých a stredných podnikov.

Tak, ako v novembri 2000 a v júni 2002 boli aj v septembri 2003 formulované nasledujúce ciele výskumu **Pripravenosť malých a stredných podnikov na vstup Slovenska do Európskej únie**, so zámerom komparovať získané údaje z troch prieskumov a zhodnotiť vývoj v sledovaných oblastiach, teda:

- zmapovať postoje predstaviteľov malých a stredných podnikov k prínosom a možným rizikám plynúcim pre túto oblasť hospodárstva z integrácie SR do EÚ
- preskúmať úroveň malých a stredných podnikov z hľadiska vytipovaných kritérií (technologická úroveň produkcie, spoľahlivosť ako obchodného partnera, dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily, platobná schopnosť, solventnosť) v sebareflexii ich predstaviteľov
- zistiť, v čom by mal štát a ďalšie inštitúcie pomôcť pri prekonávaní počiatočnej bariéry plného začlenenia sa našich malých a stredných podnikov do prostredia jednotného trhu EÚ.

Vzhľadom na úspešné referendum o vstupe Slovenska do Európskej únie, ktoré sa konalo v máji 2003 a definitívne otvorilo cestu k začleneniu sa nášho štátu do európskeho spoločenstva vyspelých krajín v máji 2004, mohla sa táto nová skutočnosť premietnuť aj do názorov zástupcov skúmaných malých a stredných podnikov v aktuálnom prieskume. Zistenia aktuálneho prieskumu dokumentujú určitý pozitívny posun v názoroch predstaviteľov vybraných firiem, ktorý môže byť výsledkom trvalejšieho pôsobenia inštitúcií podávajúcim pomocnú ruku o malých a stredných podnikateľov, o ktorom sme sa zmieňovali vyššie, ale aj nadobúdaním nových skúseností a poznatkov zo samotnej praxe, kontaktov s podnikateľským prostredím krajín EÚ.

Prieskum realizoval Ústav pre výskum verejnej mienky (ÚVVM) pri ŠÚ SR v spolupráci s Inštitútom informatiky a štatistiky (Infostatom) **v dňoch 17.9. – 1.10. 2003** na území celého Slovenska, objektom prieskumu boli malé podniky s počtom zamestnancov 0 až 9 (M) a 10 až 49 (J) a stredné podniky s počtom zamestnancov od 50 do 249 zamestnancov (S). Informácie o výbere vzorky malých a stredných podnikov, reprezentatívnosti vzorky, spôsobe vyhľadávania predstaviteľov vybraných podnikov v teréne, poznatky z priebehu uskutočnených rozhovorov externých spolupracovníkov – anketárov s respondentami a ich vyhodnotenie obsahuje samostatná kapitola informatívnej správy – metodika výskumu.

Nasledujúca tabuľka prináša prehľad štruktúry skúmaných podnikov, ktoré sa zúčastnili na výskume v novembri 2000, v júni 2002 a v septembri 2003.

Rozdelenie skúmaných podnikov z hľadiska počtu pracovníkov a hlavnej činnosti
(údaje v %)

Počet zamestnancov v podniku	Hlavná činnosť podniku																							
	1			2			3			4			5			6			7			8		
	Rok realizácie prieskumu:																							
	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03
0 – 9	11	7	10	3	3	3	49	47	43	2	5	3	7	8	8	3	4	4	2	2	2	23	24	26
10 - 49	16	19	19	6	7	7	29	26	30	5	3	5	19	17	19	5	4	4	2	3	3	18	21	14
50- 249	30	33	31	22	12	11	11	12	17	5	4	1	17	18	18	1	2	5	0	4	0	14	15	18
celosl. priemer	14	13	15	6	5	5	39	38	35	4	4	4	12	11	13	3	4	4	1	2	2	21	23	21

Hlavná činnosť podniku:

- 1 – priemyselná výroba
- 2 – poľnohospodárstvo/ potravinárska výroba
- 3 – obchod
- 4 – hotely/reštaurácie/pohostinstvo
- 5 – stavebníctvo
- 6 – doprava/ pošta/telekomunikácie
- 7 – peňažníctvo/poistovníctvo
- 8 – iné

Počas obdobia rokov 2000 až 2003 sa v optike veľkostných skupín a hlavnej činnosti skúmaných podnikov takmer nezmenila situácia. V aktuálnom prieskume sa oproti roku 2002 mierne zvýšil podiel malých firiem zúčastnených vo výskume s počtom zamestnancov od 10 do 49 (ďalej len **M**) a stredných firiem s počtom zamestnancov od 50 do 249 (ďalej len **S**), o 4% resp. o 5%, sa zvýšil podiel firiem, ktorých hlavná činnosť spočíva v obchode. O 3% viac **S** firiem, než v roku 2002 bolo vo výskume z oblasti dopravy, pôšt a telekomunikácií a o 7% menej **M** firiem, než v roku 2002 bolo v aktuálnom výskume zaradených z iných oblastí.

Vzhľadom na relatívne veľký podiel malých a stredných podnikov, ktoré sme v aktuálnom prieskume zaradili do skupiny tzv. **iných** robili sme si opäť, tak ako aj v predchádzajúcich prieskumoch ich záznam, pričom sme konštatovali ich približne zachovanú identickú štruktúru. Pre informáciu uvádzame ich prehľad: služby, bez bližšieho konkretizovania, účtovné a ekonomické služby, údržbárske služby, montážne služby, vodoinštalčné služby, servisné služby vozidiel, zdravotnícke služby, služby v stavebníctve, strážna služba, pohrebná služba, predaj softvérových programov, zhotovovanie protetických pomôcok, predaj výpočtovej techniky, montáž zabezpečovacích zariadení, cestovný ruch, pekáre, odevný priemysel, poskytovanie úverov, reklama, prekladateľská činnosť, projektovanie, ochrana osôb a majetku, rehabilitačná činnosť nezdravotníckeho charakteru, kníhviazačstvo, geodetická činnosť, zhodnocovanie odpadov, výroba a oprava výherných automatov, prenájom bytov a nebytových priestorov, prenajímanie automatov, poradenská činnosť v poľnohospodárstve, vydavateľská činnosť, automatizované systémy riadenia, vzdelávanie a kultúrnospoločenské aktivity, zmenáreň, servis výpočtovej techniky,

priemyselný výskum a vývoj, notárstvo, advokátska kancelária, autodielyňa, autopožičovňa, drevárstvo, správa nehnuteľností, internetové služby, autoškola, auditorstvo, požičovňa videokamier, telefónne a káblové siete, záhradnícke služby, káblová televízia, montáž strojov a technických zariadení, informačná kancelária, marketing, reklama, súdna exekúcia, vývoj a integrácia systémov na báze informačných technológií, vzdelávacia činnosť, bytové hospodárstvo, príprava kultúrnych a športových podujatí, tlač. a polygrafické práce, zámočníctvo, kovovýroba, výroba nábytku, vzduchotechnika, vedenie účtovníctva a finančné poradenstvo, maloobchodný predaj,

Podniky, ktoré sa zúčastnili prieskumu a vzhľadom na ich špecifické zameranie sme ich zaradili do tzv. **iných** činností, sú etablované predovšetkým v Košickom (30%). Relatívne menej je ich v Prešovskom (17%) kraji.

Významne najviac podnikov s **priemyselnou výrobou**, ktorých predstavitelia sa zúčastnili výskumu bolo v Žilinskom (21%) kraji, podniky s **poľnohospodárskou a potravinárskou výrobou** sa nadpriemerne vo výskume vyskytovali opäť tak, ako v roku 2002 v Trnavskom kraji (9%), firmy s **obchodnou činnosťou** v Bratislavskom (44%) kraji. Malé a stredné podniky prevádzkujúce činnosť v oblasti **hotelových, reštauračných služieb a v pohostinstve** mali najširšie zastúpenie v realizovanom výskume v Trnavskom kraji (8%) a podniky s činnosťou v **stavebníctve** najmä v Košickom (18%) kraji. Malé a stredné firmy s ostatnými druhmi činností zapísanými ako hlavné činnosti v Obchodnom registri boli v jednotlivých krajoch rozložené rovnomerne, približne na úrovni celoslovenského priemeru s výnimkou Košického kraja, kde ich bol zastúpený nadpriemerný podiel (30%).

Situovanie skúmaných podnikov zúčastnených vo výskume z hľadiska počtu ich zamestnancov dokumentuje tabuľka.

Rozmiestnenie jednotlivých veľkostných skupín skúmaných firiem v krajoch SR (údaje v %)

Počet zamestnancov v skúmanom podniku:									
	0 – 9			10 – 49			50 - 249		
Kraj:	nov. 2000	jún 2002	sept. 2003	nov. 2000	jún 2002	sept. 2003	jún 2002	jún 2002	sept. 2003
Bratislavský	65	56	37	28	35	49	7	9	14
Trnavský	52	72	69	43	24	20	5	4	11
Trenčiansky	59	67	60	23	26	32	18	7	8
Nitriansky	62	51	54	33	38	35	5	11	11
Žilinský	57	65	48	37	26	36	6	9	16
Banskobystrický	60	76	64	28	21	30	12	3	6
Prešovský	49	58	44	37	31	43	14	11	13
Košický	57	73	56	33	25	35	10	2	9
celoslov.priemer	58	64	55	32	29	35	10	7	10

V podieloch aktívnych podnikov, ktoré boli pre potreby výskumu vybrané sa, v porovnaní s predchádzajúcimi výskumami, v jednotlivých krajoch ich zastúpenia z hľadiska počtu zamestnancov menili. Významne menej bolo v súčasnom výskume, než v roku 2000 a 2002, zastúpených firiem s počtom zamestnancov do 9 (**J**) v Bratislavskom a Prešovskom kraji, zmenili sa - smerom nahor alebo nadol - počty zastúpených firiem s 10 až 49 zamestnancami (**M**) v Bratislavskom, Trnavskom, Trenčianskom a Prešovskom kraji. Rozdielne sa aktuálneho výskumu zúčastnili, či už v menšom alebo väčšom podiele oproti

roku 2000 a 2002 predstavitelia stredných firiem (**S**) s počtom zamestnancov od 50 do 249, a to najmä v Bratislavskom, Trnavskom, Žilinskom a Banskobystrickom kraji.

K relevantným zisteniam výskumu patrí skutočnosť, že z celkového počtu skúmaných firiem bolo **70% takých, ktoré neexportujú svoje výrobky**. Vo zvyšujúcich 30% - ách bolo zastúpených najviac (12%) takých, ktoré exportovali do 10% podielu z celkového objemu výroby v roku 2002, od 10 do 30% exportovalo 7%, od 30 do 50% a od 50 do 70% exportovalo po 3% skúmaných podnikov a viac ako 70% podielu z celkového objemu výroby v roku 2002 exportovali 4% firiem. Štruktúrovanosť skúmaných firiem z hľadiska ich obratu v roku 2002 prezentuje tabuľka.

Ročný obrat skúmaných firiem v roku 2002 sa pohyboval na nasledujúcej úrovni:
(údaje v %)

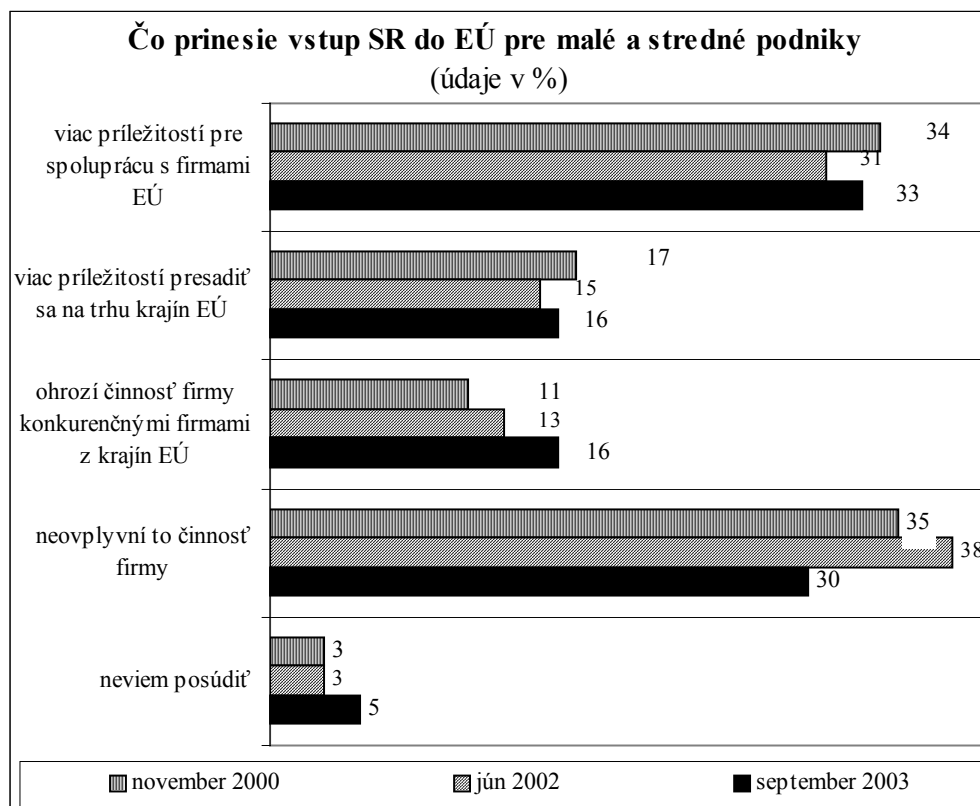
do 1 mil Sk	23
1 – 5 mil Sk	25
5 –10 mil Sk.	20
10 – 50 mil Sk.	21
50 – 100 mil. Sk	6
od 100 do 500 mil Sk.	4
nad 500 mil. Sk	1

I. NÁZORY PREDSTAVITEĽOV SKÚMANÝCH MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV NA VÝZNAM INTEGRÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY DO EÚ Z HĽADISKA ICH FIRMY

V poradí tretí prieskum Pripravenosť malých a stredných podnikov na vstup Slovenska do Európskej únie umožňuje vysloviť konštatovanie, že vývoj mienky predstaviteľov malých a stredných podnikov od novembra 2000, kedy sa po prvý raz mohli vyjadriť k otázkam súvisiacimi s približujúcou sa integráciou SR do EÚ a jej možnými dôsledkami na ich firmy, postupne menil.

V aktuálnom výskume, v septembri 2003 po prvý raz prevážil názor, že **podniky, za ktoré vyjadrovali svoje postoje, budú mať po vstupe SR do EÚ viac príležitostí pre spoluprácu s firmami EÚ (33%)**. Doteraz dominantná predstava, že **vstup do Európskej únie neprinesie pre skúmanú firmu žiadnu zmenu a neovplyvní to jej činnosť** sa s menším percentuálnym zastúpením ocitla na druhom mieste v poradí (30%). Predstavu, že po vstupe do EÚ bude mať **firma viac príležitostí pre spoluprácu s firmami EÚ** deklarovali najčastejšie zástupcovia podnikov s hlavnou činnosťou v stavebníctve (39%) a firiem sídliačich v Nitrianskom (39%) a Prešovskom (38%) kraji. Zastávali ho tiež predovšetkým predstavitelia podnikov s minuloročným obrátom firmy v rozpätí od 5 do 10 mil Sk (37%) a nad 500 mil. Sk (50%). Objavoval sa tiež najmä v odpovediach zástupcov skúmaných firiem s 10 – 30% podielom (45%), 50 – 70% podielom (42%) a nad 70% - ným podielom exportu z celkového objemu výroby v r. 2002.

Graf č. 1

K predstave, že **vstup do únie neovplyvní činnosť firmy** sa najčastejšie hlásili predstavitelia podnikov s hlavnou činnosťou v hoteliérstve, pohostinstve (39%), peňažníctve

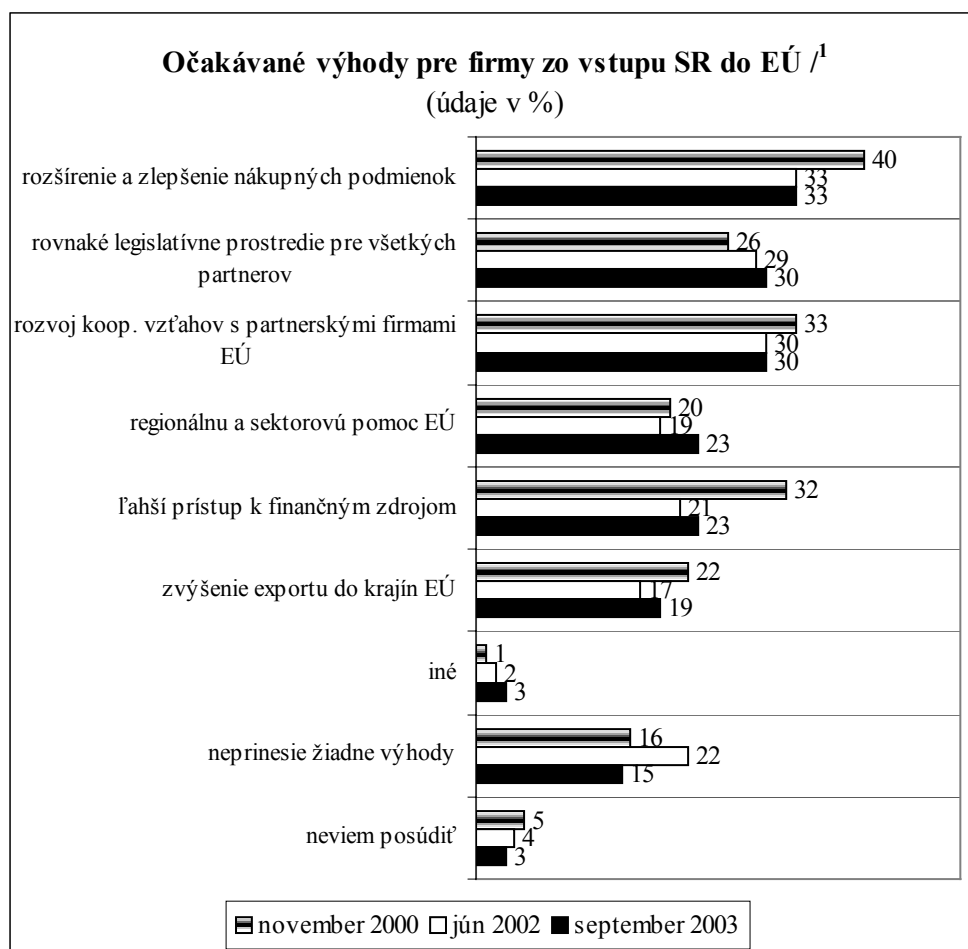
(41%), v iných oblastiach činnosti (45%). Bola to predovšetkým mienka predstaviteľov podnikov zo Žilinského kraja (38%).

Názor, že vstup do EÚ prinesie viac príležitostí presadiť sa na trhu krajín EÚ našla väčšiu podporu najmä od podnikateľov s 50 – 249 zamestnancami vo firme (28%), a to opakovane aj v rokoch 2000 a 2002, stotožnili sa s ňou najmä tak, ako v minulom roku aj predstavitelia z podnikov zameraných na dopravu, pošty a telekomunikácie (25%) a v peňažníctve (41%) a tiež z podnikov s obrátom 50 – 100 mil. Sk v uplynulom roku (26%).

Od roku 2000 pozvoľna stúpa obava účastníkov prieskumu z toho, že prípadný vstup do EÚ ohrozí činnosť firmy konkurenčnými firmami z krajín EÚ, pohybovala sa však v odpovediach predstaviteľov skúmaných firiem približne na úrovni celoslovenského priemeru s výnimkou - rovnako ako v roku 2002 - podnikov s poľnohospodárskou a potravinárskou výrobou, kde táto odpoveď dosiahla frekvenciu až 39%. V r. 2002 i 2003 ju najčastejšie uvádzali aj podniky z oblasti dopravy, pôšt a telekomunikácií (23%).

Aké výhody očakávajú v súčasnosti predstavitelia malých a stredných podnikov pre svoju firmu, ak by SR vstúpila do EÚ? Opäť sa ponúka porovnanie so stavom zisteným v novembri 2000 a júni 2002.

Graf č. 2

Aj v odpovediach na túto otázku možno badať posun. Oproti predchádzajúcim prieskumom sa mierne zväčšil podiel zástupcov firiem očakávajúcich výhody, ktoré bude

1/ Pri možnosti uviesť viac odpovedí súčet prevyšuje 100%.

poskytovať rovnaké legislatívne prostredie pre všetkých partnerov a regionálnu a sektorovú pomoc EÚ. V porovnaní s rokom 2002 sa mierne zvýšil aj podiel tých, ktorí očakávajú ľahší finančný prístup k finančným zdrojom a tiež zvýšenie exportu do krajín EÚ. Znížila sa frekvencia odpovede „žiadne výhody“.

Očakávané výhody, ktoré prinesie prípadný vstup SR do EÚ pre malé a stredné podniky (údaje v %) / ¹																											
Odpovede:																											
	1			2			3			4			5			6			7			8			9		
	Rok realizácie prieskumu:																										
	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03
Počet zamest. v podniku																											
0 – 9	18	13	17	40	33	35	29	24	26	30	20	19	20	17	23	24	28	31	1	2	3	18	27	18	6	5	4
10 – 49	26	22	20	43	37	29	35	40	31	33	25	27	21	22	22	27	28	28	1	1	2	14	12	13	4	3	3
50 – 249	28	27	23	28	26	38	53	48	41	38	21	31	19	29	24	33	41	29	3	1	2	6	12	5	0	2	0
Druh činnosti																											
priemyselná výroba	41	33	31	37	34	34	43	35	40	31	23	25	18	19	25	22	28	25	2	0	3	15	18	7	2	1	2
poľnohosp. a potravinárska výroba	22	27	17	27	27	26	20	35	37	17	21	24	32	29	33	22	25	30	0	0	0	17	23	24	17	4	2
obchod	21	15	18	51	43	41	32	27	28	34	19	20	23	17	20	26	31	27	1	1	2	14	22	16	2	4	3
hotely, reštaurácie, pohostinstvo	4	6	14	42	21	25	29	17	8	25	25	19	21	15	33	33	19	19	8	2	8	8	42	22	13	4	3
stavebníctvo	12	13	20	29	27	38	43	35	34	38	29	30	18	29	26	22	21	30	1	2	2	10	15	7	8	5	5
doprava/ pošta/ telekomunikácie	45	32	15	32	27	25	23	1	30	23	14	25	18	11	20	14	50	17	0	0	8	18	7	13	14	2	5
peňažníctvo/ poisťovníctvo	0	19	18	11	4	18	33	38	9	33	27	36	22	23	14	33	27	36	0	0	5	11	19	23	11	4	5
iné	16	11	13	32	26	24	30	30	26	30	20	21	15	20	21	29	29	42	1	4	3	21	7	20	5	7	4

Legenda:

1/ zvýšenie exportu do krajín EÚ

2/ rozšírenie a zlepšenie nákupných podmienok

3/ rozvoj koop. vzťahov s part. firmami EÚ

4/ ľahší prístup k finančným zdrojom

5/ regionálnu a sektorovú pomoc EÚ

6/ rovnaké legisl. prostredie pre všetkých partnerov

7/ iné

8/ neprinesie žiadne výhody

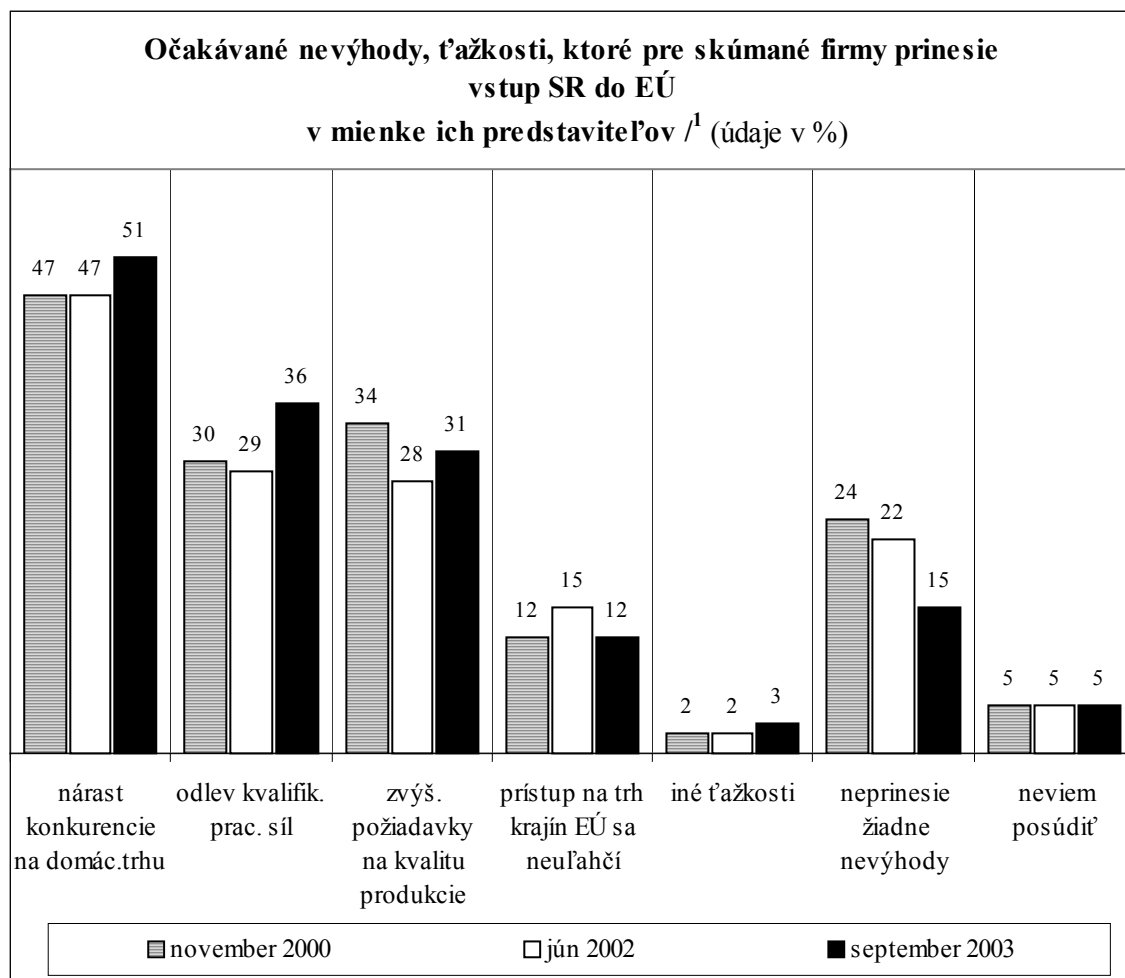
9/ neviem posúdiť

1/ Pri možnosti uviesť viac odpovedí súčet prevyšuje 100%.

Z pohľadu krajov očakávajú v súčasnosti rozšírenie a zlepšenie nákupných podmienok predovšetkým – tak ako aj v roku 2002 - v Nitrianskom kraji (30%) a Banskobystrickom kraji (41%), rozvoj kooperačných vzťahov s partnerskými firmami EÚ v Nitrianskom kraji (37%), regionálnu a sektorovú pomoc EÚ v Banskobystrickom (33%) a Nitrianskom kraji (27%), rovnaké legislatívne prostredie pre všetkých partnerov opäť najčastejšie v Žilinskom a Prešovskom kraji (po 33%). V ostatných odpovediach sme v optike krajového členenia nezaznamenali významnejšie diferencie oproti celoslovenskému priemeru.

K cieľom výskumu patrí zbieranie údajov i o tom, aké nevýhody očakávajú malí a strední podnikatelia od našej integrácie do európskeho hospodárskeho a politického spoločenstva vyspelých krajín. Nasledujúci graf vypovedá o mienke respondentov aktuálneho prieskumu ako aj prieskumov s rovnako položenou otázkou v novembri 2000 a júni 2002.

Graf č. 3

V aktuálnom prieskume sa zvýšil (o 4%) podiel tých firiem, ktoré majú **obavy nárastu konkurencie na domácom trhu**, ide najmä o firmy s počtom zamestnancov od 50 do 249 (61%), podniky zamerané na priemyselnú výrobu (56%), poľnohospodárstvo (72%), obchod (59%), firmy sídlia v Žilinskom (56%) a Prešovskom (59%) kraji, s ročným obrátom od 100 do 500 mil Sk (70%) a nad 500 mil Sk (58%) a firmy, ktorých podiel z celkového objemu výroby v minulom roku predstavoval 10 – 30% (61%). Oproti minulému roku o 7 % vzrástol podiel firiem obávajúcich sa odlevu **kvalifikovaných pracovných síl** (predovšetkým podniky s ročným obrátom 10 – 50 mil Sk - 46% a nad 500 mil Sk – 83%,

^{1/} Pri možnosti uviesť viac odpovedí súčet percent prevyšuje 100

s počtom zamestnancov od 10 do 49 (41%) a od 50 do 249 (45%), s hlavnou činnosťou v stavebníctve (47%) a so sídlom v Prešovskom (40%) kraji. Mierne vzrástla aj obava zo **zvýšených požiadaviek na kvalitu produkcie** (o 3%), a to vo veľkostných skupinách firiem nad 10 pracovníkov (36% resp. 38%), so zameraním na priemyselnú činnosť, poľnohospodárstvo, stavebníctvo (všade po 41%) a vo firmách, ktoré pôsobia najmä v Trnavskom (38%) kraji. Naproti tomu sa mierne znížil – na úroveň roku 2000 - podiel zástupcov firiem, ktorí predpokladajú, že **prístup na trh krajín EÚ sa neuľahčí**. Predpokladajú to respondenti z firiem zameraných najmä na poľnohospodárstvo (19%), dopravu (20%), s ročným obrátom nad 500 mil. Sk (17%) a s podielom exportu 30 – 50 % z celkového objemu výroby firmy (24%) a z podnikov v Trenčianskom (17%) kraji.

Pre potreby výskumu je zaiste zaujímavé poznať štruktúrovanosť odpovedí „neprinesie žiadne výhody“ a „neprinesie žiadne nevýhody“ a prípadné zmeny ich frekvencie v časovom horizonte poldruha roka.

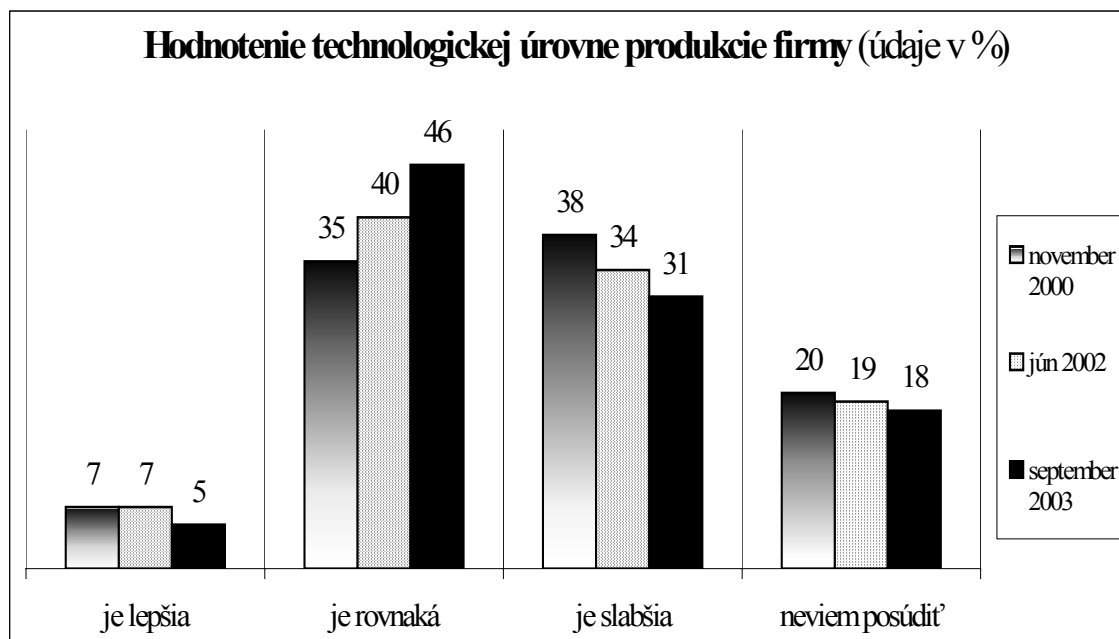
<i>Výskyt odpovede „neprinesie žiadne výhody“ a „neprinesie žiadne nevýhody, ťažkosti“ (prípadný vstup SR do EÚ pre firmu, ktorú respondent reprezentuje vo výskume) (údaje v %)</i>						
	neprinesie žiadne výhody			neprinesie žiadne nevýhody, ťažkosti		
Počet zamestnancov v podniku	november 2000	jún 2002	september 2003	november 2000	jún 2002	september 2003
0 – 9	18	27	18	29	27	21
10 – 49	14	12	13	18	13	9
50 – 249	6	12	5	14	16	5
Druh činnosti						
priemyselná výroba	15	18	7	17	17	6
poľnohosp. a potravinárska výroba	17	23	24	22	12	0
obchod	14	22	16	25	21	6
hotely/ reštaurácie/ pohostinstvo	8	42	22	17	38	14
stavebníctvo	10	15	7	16	17	10
doprava/ pošta/ telekom.	18	7	12	14	25	13
peňažníctvo/ poisťovníctvo	11	19	23	33	19	36
iné	21	26	20	35	30	25
Kraj:						
Bratislavský	10	17	14	24	22	15
Trnavský	29	22	18	36	18	19
Trenčiansky	25	27	17	26	29	15
Nitriansky	17	25	9	25	18	12
Žilinský	18	18	19	23	19	13
Banskobystrický	8	31	16	20	27	16
Prešovský	17	17	11	23	23	14
Košický	12	23	16	23	19	12
celoslovenský priemer	15	22	15	23	22	15

Aktuálny výskum priniesol významný posun v komparácii so stavom zisteným v júni 2002 pri odpovedi „**neprinesie žiadne výhody**“ v podobe zreteľného zníženia jej frekvencie z hľadiska Podiely tejto odpovede sa dostali približne na úroveň, ktorú zistil výskum v roku 2000, resp. aj nižšie. V porovnaní s rokom 2002 sa skeptický názor na možnosť získania výhod vstupom do EÚ parametrov prezentovaných v tabuľke objavoval častejšie len u predstaviteľov podnikov so zameraním na dopravu, telekomunikácie (12%) a peňažníctvo (23%). Optimistickejšie ako v roku 2002 pôsobia v aktuálnom prieskume aj odpovede „**neprinesie žiadne nevýhody, ťažkosti**“, ktorých početnosť sa znížila v súlade s celoslovenským zistením aj vo všetkých parametroch uvedených v tabuľke na predchádzajúcej strane s výnimkou firiem s hlavnou činnosťou v peňažníctve (36%).

II. VLASTNÉ HODNOTENIA POZÍCIE FIRMY VOČI PODOBNÝM FIRMÁM V KRAJINÁCH EURÓPSKEJ ÚNIE

V predvstupovej etape je dôležité poznať ako malí a strední podnikatelia posudzujú úroveň svojej pozície pri porovnávaní s vybavením, činnosťou a prosperovaním podobných podnikov v krajinách Európskej únie. Prieskum zisťoval ich mienku na základe stanovených kritérií, čo opäť poskytujeme v komparácii so zisteniami z novembra 2000 a júna 2002.

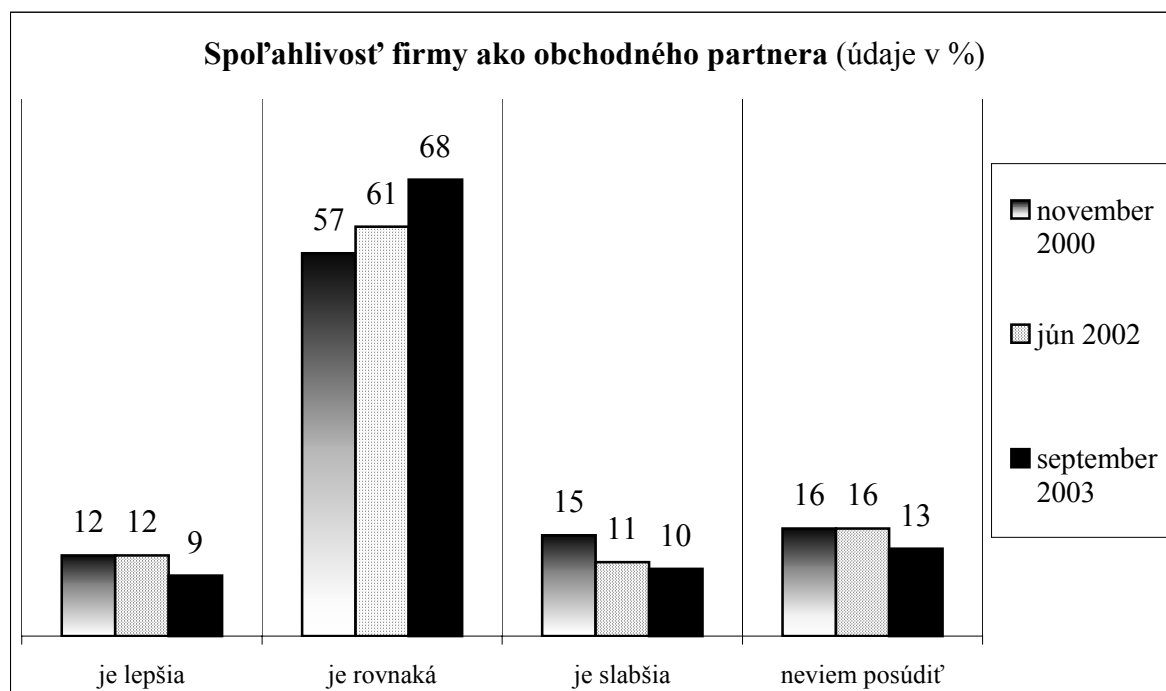
Graf č. 4

Z hľadiska **technologickej úrovne produkcie firmy** možno konštatovať významne početnejšie zastúpenie odpovede „**je rovnaká**“ (ako v podobných firmách v EÚ) z 35% v r.2000 na súčasných 46%. Rozhodne optimisticky pôsobí zistenie, že za **slabšiu** ju považuje o 7% menej oslovených ako v roku 2000, kedy táto odpoveď dokonca dominovala nad ostatnými. Technologická úroveň produkcie firmy je rovnaká v porovnaní s podobnými v krajinách EÚ v optike zástupcov podnikov od 50 do 249 pracovníkov (58%), v peňažníctve (68%), v Bratislavskom (56%) a Prešovskom (60%) kraji.

Ďalším testovacím kritériom bola spoľahlivosť podniku ako obchodného partnera v porovnaní s podnikmi podobného charakteru a zamerania v Európskej únii. Porovnávací graf prináša aktuálne zistené poznatky s údajmi zaznamenanými v novembri 2000 a júni 2002.

Graf č. 5

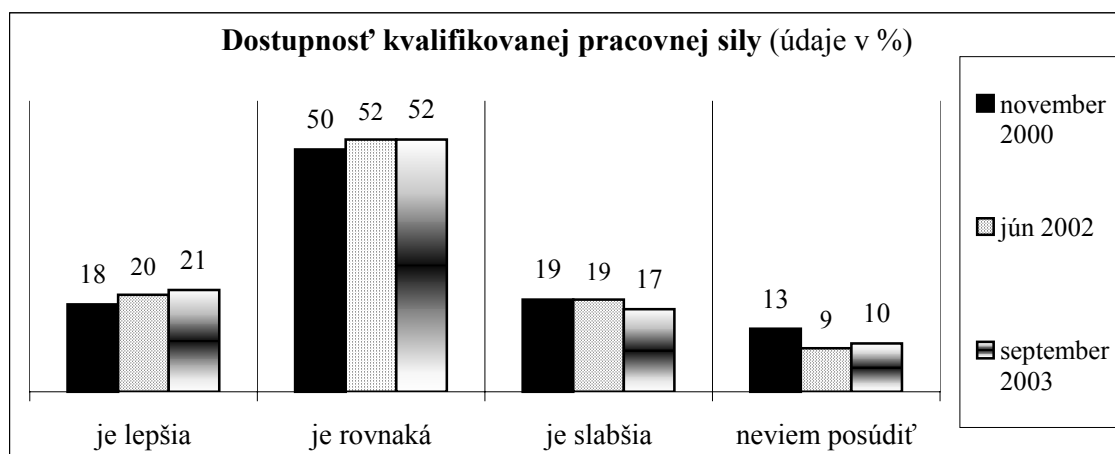

Aj pri hodnotení **spoľahlivosti firmy** ako obchodného partnera je zreteľný postupný nárast odpovedí **je rovnaká** (ako v podobných firmách v EÚ) až do 68%. Ide najmä o firmy počtom zamestnancov nad 50 (80%), so zameraním na hoteliérstvo, pohostinstvo (83%), stavebníctvo (73%) a peňažníctvo (82%). Badat' aj postupný úbytok odpovedí "**je slabšia**" (ako v podobných firmách v EÚ) na 10%, čo celkove možno hodnotiť aj ako určitý nárast sebavedomejšieho nazerania predstaviteľov malých a stredných podnikov na svoje firmy v tomto smere, realistickejšie klasifikovanie svojej pozície, či odvážnejšie porovnávanie s firmami v krajinách EÚ - možno aj na základe lepších poznatkov a informácií o ich fungovaní.

Frekventovanejšie považujú svoju firmu za spoľahlivejšieho obchodného partnera, než sú podobné firmy v krajinách EÚ predovšetkým zástupcovia z firiem s podielom exportu 70% a viac celkového objemu svojej výroby v roku 2002 (18%), z firiem zameraných na dopravu a telekomunikácie (15%), so sídlom v Trenčianskom (156%) a Nitrianskom (15%) kraji.

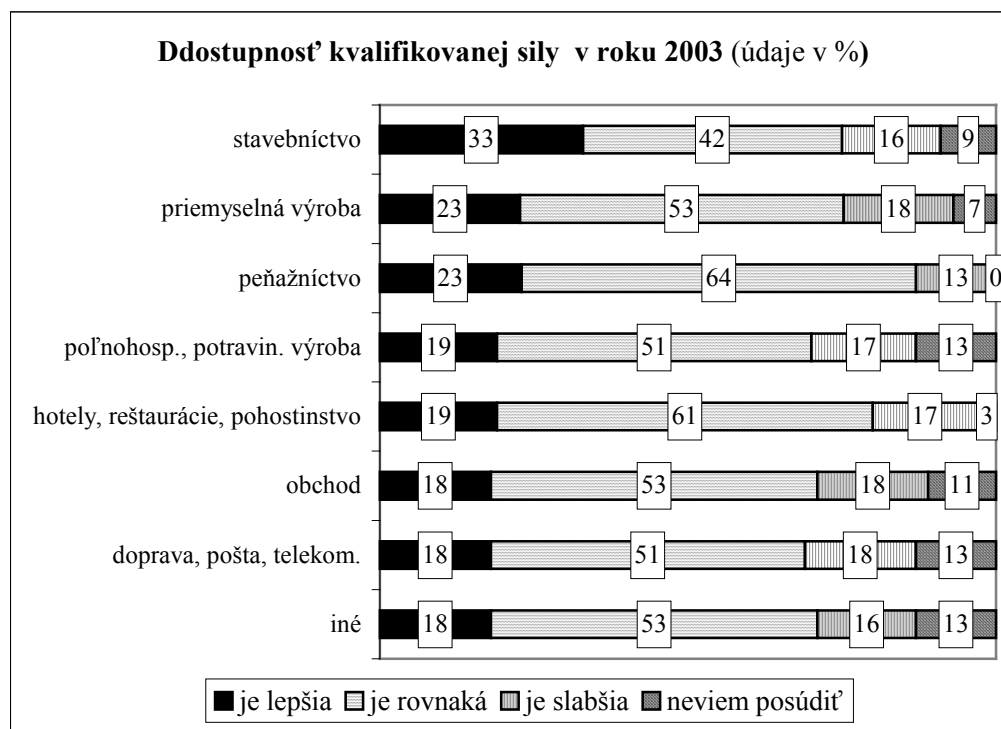
Ako vnímajú reprezentanti skúmaných podnikov dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily pre svoje potreby v porovnaní so situáciou v krajinách Európskej únie?

Graf č.6

Približne identické hodnotenie vlastnej firmy, v porovnaní s podobnými firmami v EÚ, v tomto roku oproti minulému roku prinieslo kritérium – **dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily**. Za lepšiu ju stabilne považuje približne pätina oslovených, za rovnakú viac ako polovica a za **horšiu** (ako v podobných firmách v EÚ) v súčasnosti 17% oslovených zástupcov skúmaných firiem. Výraznejšie diferencie v odpovediach ukázal prieskum pri analýze odpovedí z hľadiska hlavne činnosti firiem, o čom vypovedá ďalší graf.

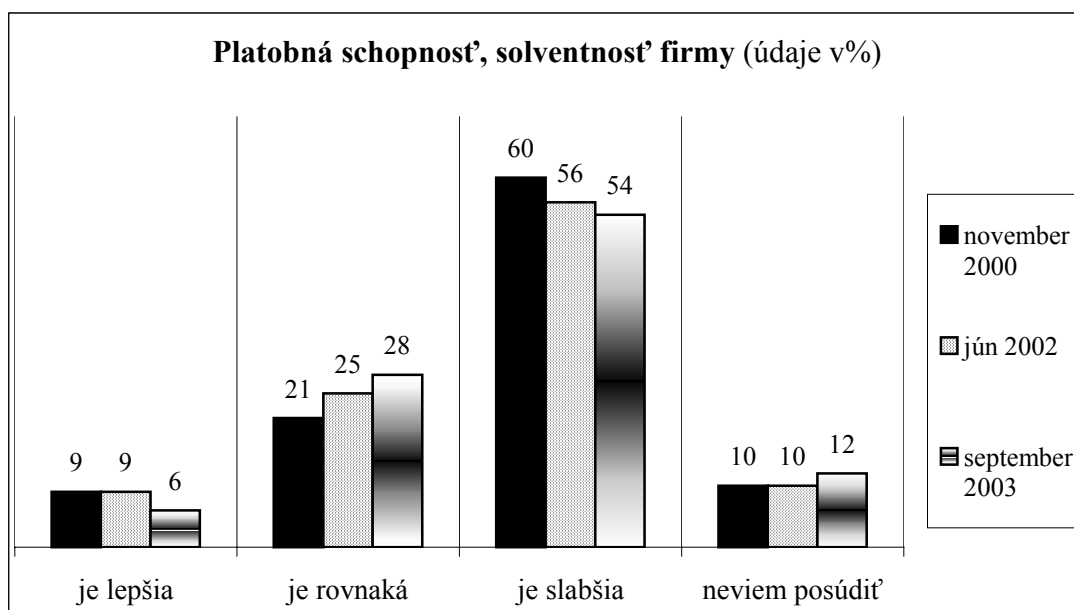
Graf č.7

Názor, že dostupnosť kvalifikovaných pracovníkov je **lepšia**, než v krajinách EÚ vyslovovali v súčasnosti častejšie reprezentanti podnikov zameraných na stavebníctvo (33%) a oslovení zo Žilinského kraja (33%), s 5 – 10 mil. ročným obratom firmy v minulom roku (28%) a s počtom zamestnancov od 10 do 49 (26%). Za rovnakú ju považovali predovšetkým firmy s hlavnou činnosťou v hotelových a v Košickom kraji (62%). Ako **slabšiu** vnímajú dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily pre svoju firmu, v porovnaní so situáciou v EÚ, najmä zástupcovia podnikov z hľadiska krajového sídla firmy v Banskobystrickom kraji (30%).

Posledným porovnávacím kritériom pre určenie pozície našich podnikov v porovnaní s obdobnými v krajinách Európskej únie bola platobná schopnosť, solventnosť firmy, ktorú respondent zastupuje.

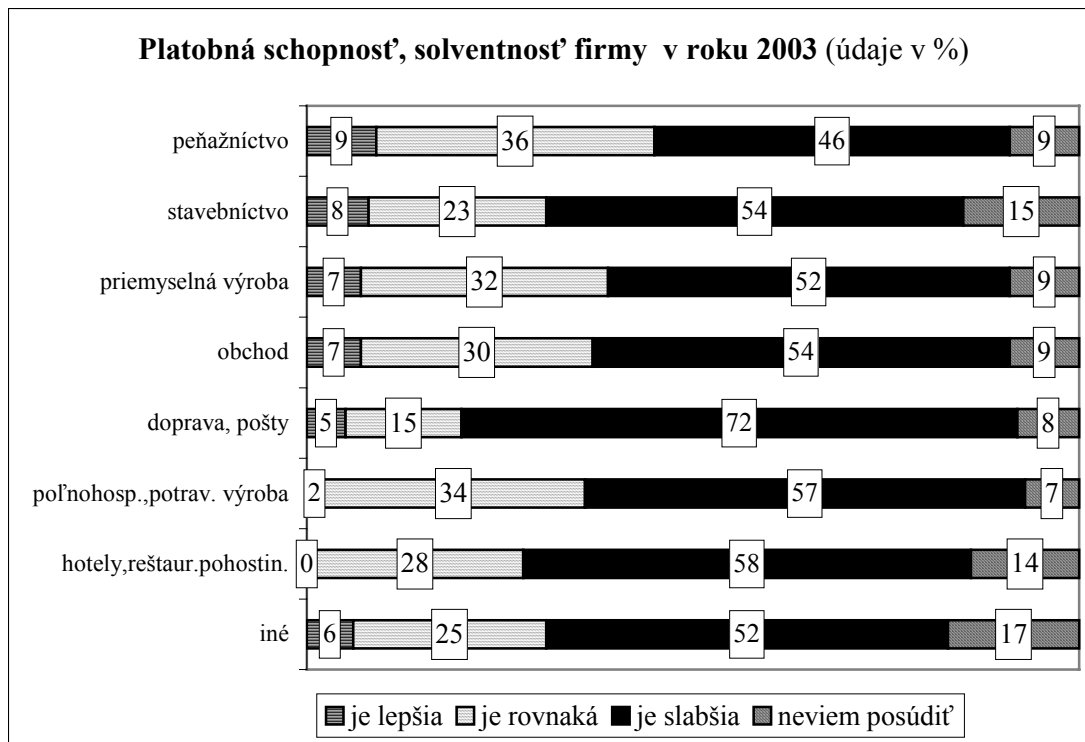
Graf č.8

Ukazuje sa, že spomedzi uvedených kritérií, podľa ktorých oslovení zástupcovia firiem porovnávali svoje podniky s podobnými v EÚ je najslabším ohniskom ich **platobná schopnosť, solventnosť**. I tu však, ako ukazujú najnovšie výsledky, nastáva obrat k lepšiemu. I keď stále – v priebehu skúmaného časového horizontu – sa najčastejšie vyskytovala odpoveď „**je slabšia**“ (ako v podobných firmách v EÚ), jej frekvencia pozvoľna klesla z pôvodných 60% v r. 2000 na súčasných 54%. Na druhej strane sa zvyšuje podiel tých, ktorí si myslia, že je **rovnaká** – z 21% v r. 2000 na 28% v r. 2003.

Platobnú schopnosť, solventnosť firmy hodnotili ako **rovnakú**, v porovnaní s podobnými podnikmi v krajinách EÚ, respondenti z firiem s 50 – 249 zamestnancami (46%). O **slabšej** platobnej schopnosti, solventnosti svojej firmy, v porovnaní so zahraničnými, sa najčastejšie zmieňovali oslovení podnikov sídlacích v Trnavskom (60%) a Trenčianskom (59%) kraji. Diferenciácia odpovedí na toto kritérium z hľadiska hlavnej činnosti podniku je v grafe na ďalšej strane.

Graf č. 9

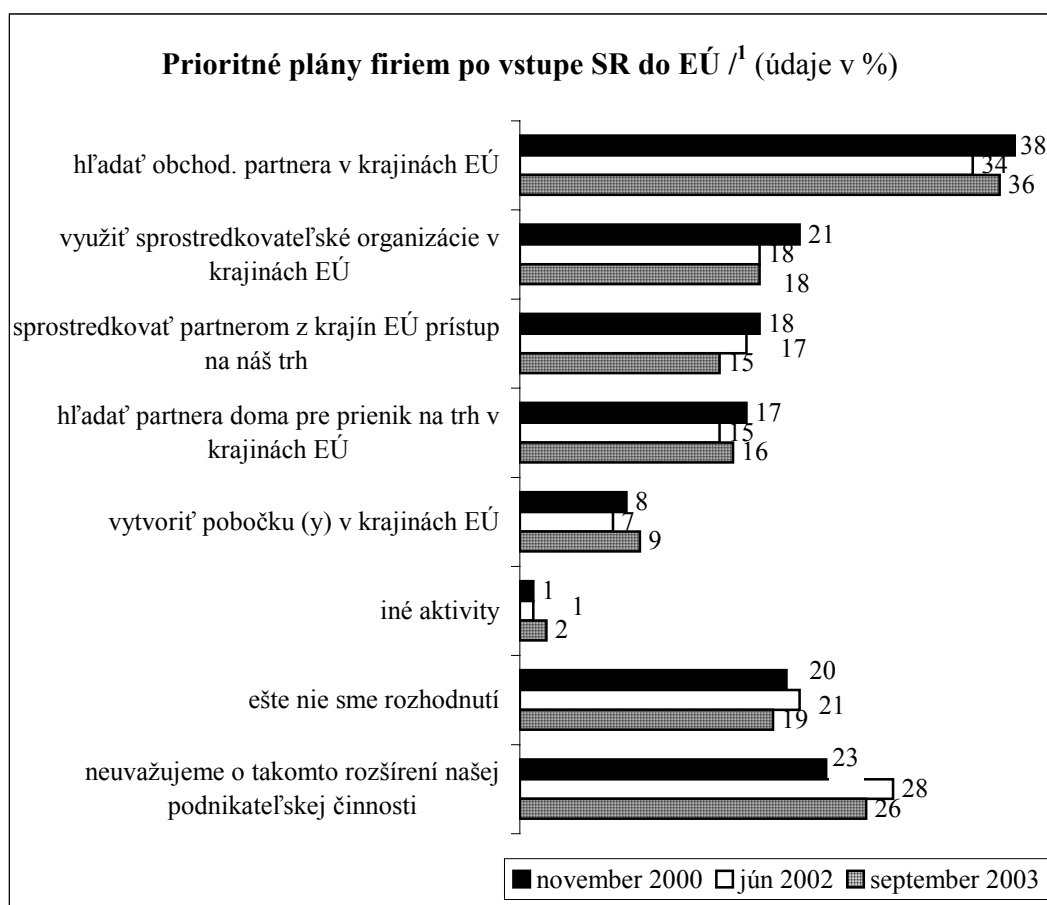

III. PREDSTAVY A POTREBY MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKATEĽOV SPOJENÉ S ĎALŠÍM PÔSOBNÍM ICH FIRIEM PO VSTUPE SLOVENSKA DO EURÓPSKEJ ÚNIE

Podľa aktuálneho prieskumu, po vstupe Slovenska do Európskej únie, bude viac ako **tretina oslovených (36%) malých a stredných podnikateľov**, čo je o 2% viac ako vlani a o 2% menej ako v roku 2000, **hľadať nového obchodného partnera v krajinách Európskej únie**. Na rovnakej úrovni ako v minulom roku zostáva podiel podnikateľov, ktorí plánujú **využiť sprostredkovateľské organizácie v krajinách EÚ** (18%) a nebadateľne klesá počet podnikateľov zamýšľajúcich **spostredkovať partnerom z krajín Európskej únie prístup na náš trh** (15%). **Hľadanie partnera doma pre prienik na trh v krajinách EÚ** považuje za vhodné riešenie takmer rovnaký podiel podnikateľov ako vlani (16%) a 9 % oslovených respondentov v súčasnosti uvažuje nad **vytvorením pobočky krajinách EÚ**. Viac ako štvrtina malých a stredných podnikateľov (26%) neuvažuje o žiadnom takomto rozšírení svojej podnikateľskej činnosti a približne pätina respondentov (19%) ešte nie je rozhodnutá, aké zmeny uskutoční z hľadiska svojich podnikateľských aktivít v nadväznosti na začlenenie Slovenska do spoločných európskych štruktúr.

Zvyšní oslovení podnikatelia (2 %) uviedli „iné“ odpovede. Citujeme z nich: „zánik firmy“, „rozšíriť akreditované služby a tým pomôcť exportu firmám SR“, „získať finančný priestor z podporných fondov, poradenstvo“, „poskytovať informácie, semináre“, „už spolupracujeme s EÚ“.

Graf č. 10

V optike aktuálneho výskumu možno konštatovať, že **hľadať obchodného partnera v krajinách Európskej únie** sa po vstupe Slovenska do EÚ budú vo zvýšenej miere ako ukázal celoslovenský priemer usilovať najmä respondenti zo stredných podnikov (41%), podnikov so zameraním na priemyselnú výrobu (48%) a dopravu (40%) a podnikatelia z Nitrianskeho (52%), Trenčianskeho (43%) a Prešovského (42%) kraja.

Využiť sprostredkovateľské organizácie v krajinách Európskej únie zamýšľajú najmä podnikatelia z Nitrianskeho kraja (23%), plány takéhoto charakteru dominujú taktiež u podnikateľov so zameraním na stavebníctvo (23%).

Podniky, ktoré sa budú snažiť **spostredkovať partnerom z krajín EÚ prístup na náš domáci trh** majú častejšie firmy s minuloročným obrátom 50 – 100 mil Sk (30%) a firmy, ktoré exportovali v minulom roku viac ako 70% z podielu svojej výroby (29%).

Hľadať partnera doma pre prienik na trh v krajinách EÚ majú v pláne hlavne stredné podniky so zameraním na poľnohospodársku výrobu (26%) a v Banskobystrickom kraji (25%).

Zámer **vytvoriť si pobočku v krajinách EÚ** vyslovili vo zvýšenej miere, ako je celoslovenský priemer firmy s väčším počtom zamestnancov - 50 až 249 (15%), podniky so sídlom v Banskobystrickom kraji (14%) a so zameraním na dopravu (18%).

^{1/} Pri možnosti uviesť viac odpovedí súčet percent prevyšuje 100

Firmy, ktoré **neuvažujú o žiadnom takomto rozšírení** svojej podnikateľskej aktivity po integrácii SR do EÚ sú väčšinou zamerané na poľnohospodársku výrobu (31%), hotelové a pohostinské služby (44%) a sídlia väčšinou v Žilinskom kraji (36%).

Prioritné plány firiem pri vstupe Slovenska do Európskej únie podľa druhu ich činnosti (údaje v %) ^{1/}																								
Odpovede:																								
Hlavný druh činnosti podniku	1			2			3			4			5			6			7			8		
	Rok realizácie výskumu:																							
	2000	2002	2003	2000	2002	2003	2000	2002	2003	2000	2002	2003	2000	2002	2003	2000	2002	2003	2000	2002	2003	2000	2002	2003
priem. výroba	46	47	48	23	28	20	13	18	13	25	21	14	5	8	13	1	1	2	19	22	18	18	14	15
poľnohosp./po- travínárska výroba	27	40	39	10	17	6	12	10	13	20	31	26	7	12	7	0	0	0	22	29	13	29	21	31
obchod	43	31	37	22	21	21	22	21	17	13	10	13	10	7	10	1	1	1	20	22	22	19	28	22
hotely/rešt./po- hostinstvo	29	15	14	17	19	19	13	13	11	4	13	11	4	0	8	0	0	0	38	8	19	21	52	44
stavebníctvo	43	36	36	23	23	23	21	9	18	21	23	20	1	6	12	0	1	0	21	19	20	17	27	24
doprava/pošta/ telekomunikácie	45	43	40	27	30	20	23	14	10	18	9	20	9	7	18	0	2	0	18	18	18	23	16	23
peňažníctvo	11	42	14	22	23	5	22	4	32	22	23	14	11	31	5	0	0	0	0	12	27	33	31	23
iné	26	30	29	22	15	13	15	17	16	19	13	15	10	7	5	2	2	3	16	21	14	33	36	39
celosl. priemer	38	34	36	21	18	18	18	17	15	17	15	16	8	7	9	1	1	2	20	21	19	23	28	26

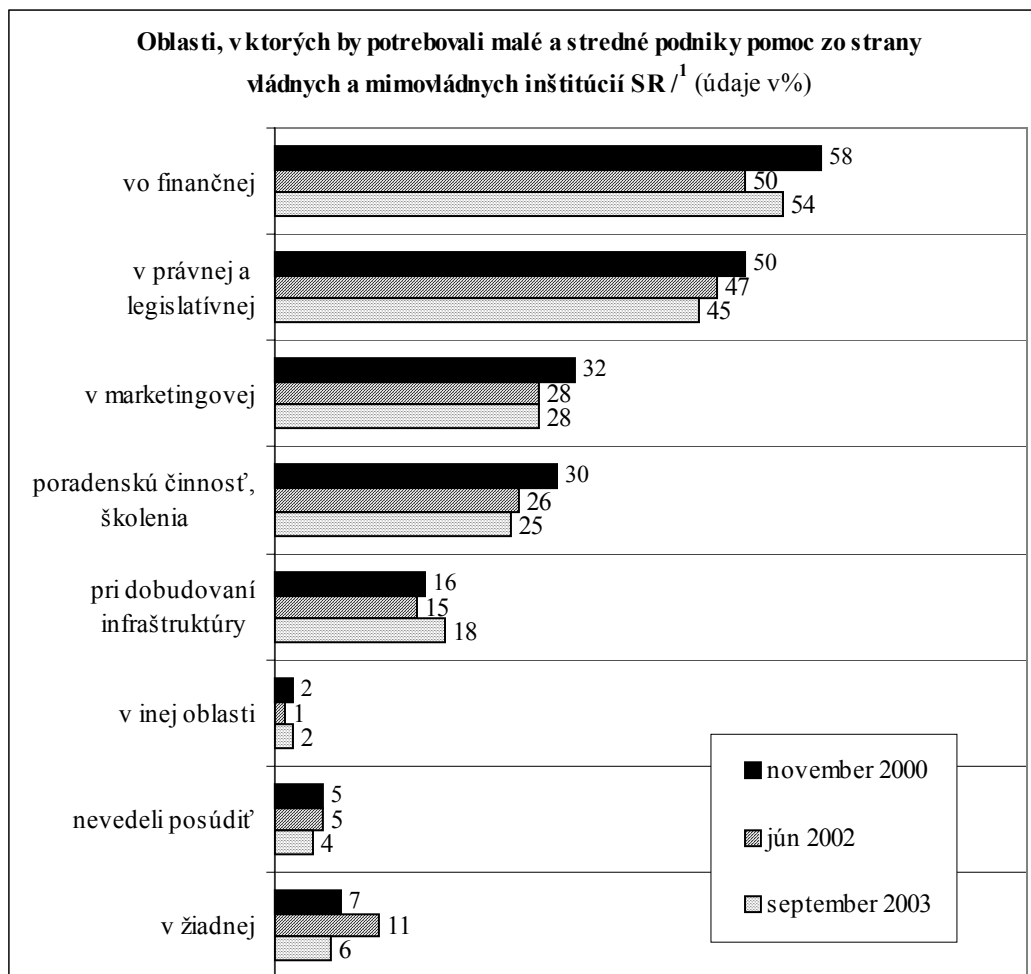
Odpovede:

1. hľadať obchodného partnera v krajinách EÚ
2. využiť sprostredkovateľské organizácie v krajinách EÚ
3. sprostredkovať partnerom z krajín EÚ prístup na náš trh
4. hľadať partnera doma pre prienik na trh v krajinách EÚ
5. vytvoriť pobočku(y) v krajinách EÚ
6. iné aktivity
7. ešte nie sú rozhodnutí
8. neuvažujú o takomto rozširovaní ich podnikateľskej činnosti

Prieskumami sa tiež opakovane hľadali odpovede na otázku v akých oblastiach potrebujú malé a stredné podniky na Slovensku pomoc zo strany vládnych a mimovládnych inštitúcií, aby ich podnikateľské aktivity po našej integrácii boli smerom do prostredia jednotného trhu EÚ perspektívne a úspešné. Rozloženie získaných údajov zo všetkých zisťovaní prezentuje graf na nasledujúcej strane.

^{1/} Pri možnosti uviesť viac odpovedí súčet percent prevyšuje 100

Graf č. 11

Najfrekvencovanejšou požiadavkou malých a stredných podnikateľov o pomoc vládných a mimovládnych inštitúcií zostávajú trvale finančné dotácie. V porovnaní s rokom 2002 podiel takýchto odpovedí stúpol o 4% a tenduje k stavu zistenému v novembri 2000. Je to zároveň jedna z naznačených oblastí (druhou je dobudovanie infraštruktúry), kde sa podiel zúčastnených predstaviteľov firiem zvýšil oproti roku 2000.

Finančné dotácie potrebujú častejšie ako v priemere za celoslovenský súbor firmy so zameraním na poľnohospodársku výrobu (76%) a stavebníctvo (61%). Relatívne menej oslovených, ako v predchádzajúcich výskumoch, uviedlo potrebu **právnej a legislatívnej** pomoci zo strany vládných a mimovládnych organizácií (v novembri 2000 to bola presne polovica podnikateľov, v júni 2002 - 47%, v súčasnosti 45%). Požiadavka tohto typu pomoci je charakteristická v najväčšej miere pre predstaviteľov podnikov do 9 zamestnancov (50%). V optike regionálneho členenia v odpovediach predstaviteľov firiem nezaznamenávame výraznejšie odchýlky od celoslovenského priemeru s výnimkou Košického kraja (52%).

Identický podiel respondentov ako v roku 2002, požaduje pomoc v oblasti **marketingu** (oproti novembru 2000 to predstavuje pokles o 4 percentuálne body). Častejšie ako ostatné podniky by ju potrebovali firmy zamerané na poľnohospodársku výrobu (39%), stavebníctvo (39%) a so sídlom v Banskobystrickom kraji (33%).

¹/ Pri možnosti uviesť viac odpovedí súčet percent prevyšuje 100

Poradenská činnosť a školenia by boli v tomto kontexte potrebné pre štvrtinu (25%) oslovených firiem, čo je rovnaký podiel ako pred rokom a nižší ako v roku 2000, predovšetkým v Trenčianskom (32%) kraji.

Pomoc pri **dobudovaní infraštruktúry** by od vládnych a mimovládnych inštitúcií v SR potreboval približne každý šiesty podnik (18%), vo zvýšenej miere podniky s hlavnou činnosťou v stavebníctve (25%), doprave (28%), peňažníctve (27%). Najčastejšie túto požiadavku uvádzali reprezentanti firiem z Banskobystrického kraja (29%).

V potrebách malých a stredných podnikov v prípade budúcich podnikateľských aktivít sú diferencie z pohľadu druhu činnosti, ktorou sa podnik zaoberá nasledujúca tabuľka.

Oblasti, v ktorých by potrebovali malé a stredné podniky pomoc z hľadiska druhu ich činnosti (údaje v %) / ¹																								
Odpovede:																								
Hlavný druh činnosti podniku	1			2			3			4			5			6			7			8		
	Rok realizácie výskumu:																							
	2000	2002	2003	2000	2002	2003	2000	2002	2003	2000	2002	2003	2000	2002	2003	2000	2002	2003	2000	2002	2003	2000	2002	2003
priem. výroba	45	46	45	58	55	59	35	34	32	19	20	19	26	24	27	2	4	1	5	9	3	3	3	2
poľnohosp./po- travínárska výroba	42	40	35	63	69	76	22	25	39	20	17	20	39	31	22	0	0	0	2	6	4	12	2	2
obchod	52	46	42	60	49	51	33	30	27	16	14	16	32	25	24	2	1	2	7	13	6	6	5	4
hotely/rešt./po- hostinstvo	38	42	31	75	50	44	29	29	28	21	10	19	21	19	22	0	0	0	4	15	11	4	10	8
stavebníctvo	60	48	41	56	56	61	33	31	32	12	16	25	40	30	22	0	0	1	4	2	2	1	6	9
doprava/pošta/ telekomunikácie	55	52	38	41	48	58	32	11	20	18	27	28	18	27	23	0	0	0	9	7	8	9	7	8
peňažníctvo	44	42	41	0	39	23	33	19	14	0	8	27	22	27	14	0	4	0	22	23	14	11	8	5
iné	47	50	59	59	44	49	30	26	25	13	11	14	22	27	31	0	2	3	11	15	7	4	6	3
celosl. priemer	50	47	45	58	50	54	32	28	28	16	15	18	30	26	25	2	1	2	7	11	6	5	5	4

V OBLASTI:

1. právnej a legislatívnej
2. finančnej
3. marketingovej (pokračovanie na nasledujúcej strane)
4. pri dobudovaní infraštruktúry
5. poradenskú činnosť, školenia
6. v inej oblasti
7. v žiadnej
8. nevedeli posúdiť

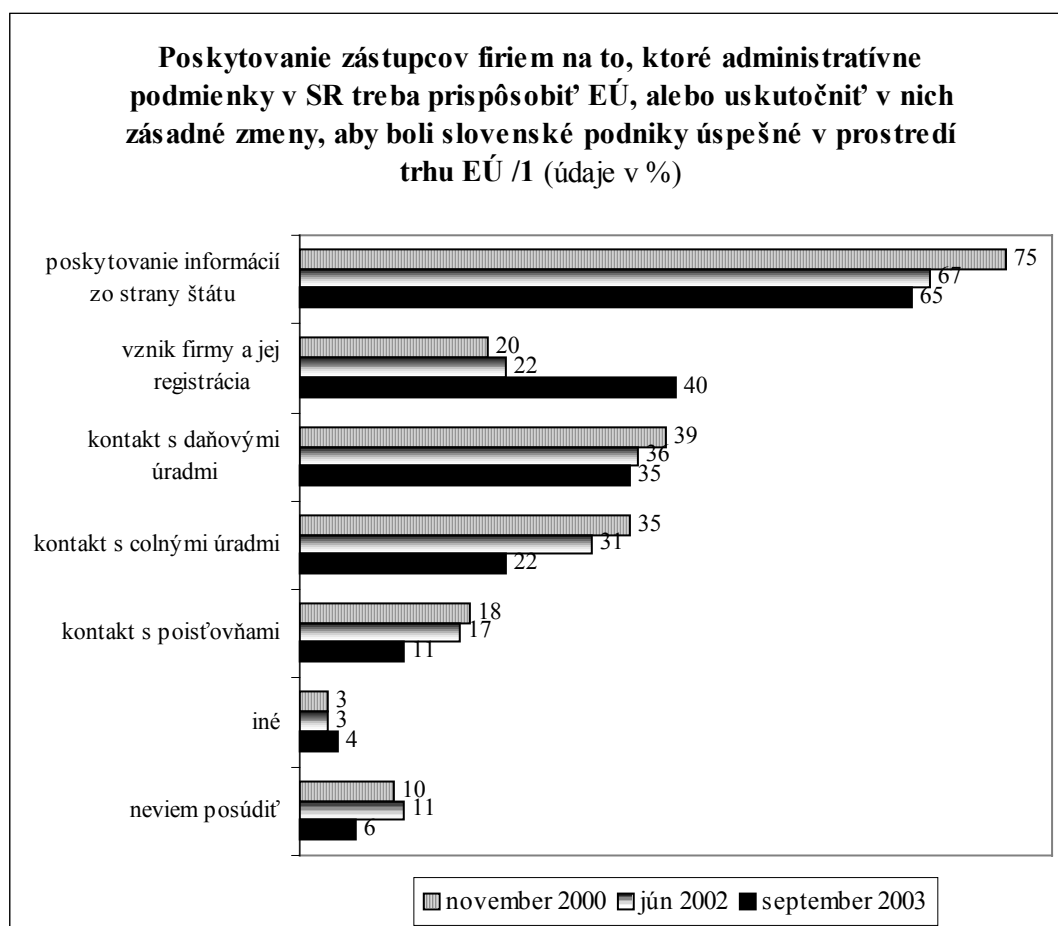
^{1/} Pri možnosti uviesť viac odpovedí súčet percent prevyšuje 100

IV. NÁZORY MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKATEĽOV NA POTREBU ÚPRAV ALEBO ZMIEN V ADMINISTRATÍVNYCH, LEGISLATÍVNYCH, EKONOMICKÝCH A FINANČNÝCH PODMIENKACH, ABY BOLÍ SLOVENSKÉ PODNIKY V PROSTREDÍ TRHU EURÓPSKEJ ÚNIE ÚSPEŠNÉ

IV. 1. Názory malých a stredných podnikateľov na potrebu prispôsobenia administratívnych podmienok Európskej úнии

Medzi **administratívnymi podmienkami**, ktoré treba v Slovenskej republike zmeniť, alebo prispôbiť Európskej únii, výrazne dominuje požiadavka **väčšieho počtu poskytovaných informácií zo strany štátu**. Podľa tretieho uskutočneného výskumu je **to trvalý jav**. Takmer dve tretiny oslovených respondentov považuje túto administratívnu podmienku za dôležitú a očakáva, že zo strany štátu dostane informácie, ako sú napríklad vyhlasovanie verejných súťaží, zverejnenie informácií o podporných národných a nadnárodných programoch a podobne.

Graf č. 12

1/ Pri možnosti uviesť viac odpovedí súčet percent prevyšuje 100

V porovnaní s novembrovým zisťovaním v roku 2000 badať síce významný pokles v tomto ukazovateli (poskytovanie informácií zo strany štátu) o desať percentuálnych bodov, ale i napriek tomu jeho podiel dramaticky prevyšuje všetky ostatné odpovede. Informácie zo strany štátu a mimovládnych organizácií v súvislosti s adaptáciou slovenských malých a stredných podnikov v konkurenčnom prostredí Európskej únie očakávajú výraznejšie ako celoslovenský priemer najmä podnikatelia z Trnavského (71%), Nitrianskeho (72%) a Banskobystrického (73%) kraja a z firiem zaoberajúcich sa stavebnou činnosťou (70%).

Podľa dvoch pätín malých a stredných podnikateľov sú potrebné hlavne administratívne zmeny súvisiace so **vznikom firmy a jej registráciou** (40%). Tento názor sa od roku 2000 zreteľne rozšíril (o 20%) a v aktuálnom prieskume ho vyjadrovali vo zvýšenej miere ako je celoslovenský priemer predovšetkým predstavitelia najmenších firiem (do 9 pracovníkov) – 47%, firiem zaoberajúcich sa hotelovými službami (44%) a prevažne spoločnosti sídlia v Banskobystrickom (50%) a Košickom (51%) kraji.

Potrebu zásadných zmien pri **kontakte s daňovými úradmi**, s cieľom prispôbiť podmienky na Slovensku stavu v Európskej únii, pociťuje už v treťom výskume takmer rovnaký podiel malých a stredných podnikateľov, výraznejšie respondenti zo Žilinského a Banskobystrického kraja (v oboch po 41%) a z firiem, ktorých hlavnou oblasťou činnosti je doprava, pošty a telekomunikácie (43%).

Zásadné zmeny v **kontakte s colnými úradmi** by privítala vyše pätina malých a stredných podnikateľov (22%), čo je významný pokles počtu takýchto vyjadrení oproti roku 2002 a 2000 (o 9 resp. 13 %). Išlo najmä o firmy podnikajúce v oblasti priemyselnej výroby (29%), v podnikoch so zameraním na dopravu a telekomunikácie (33 %), v stredných podnikoch s 50 až 249 zamestnancami (28%) a z hľadiska krajového členenia v Trnavskom kraji (32%).

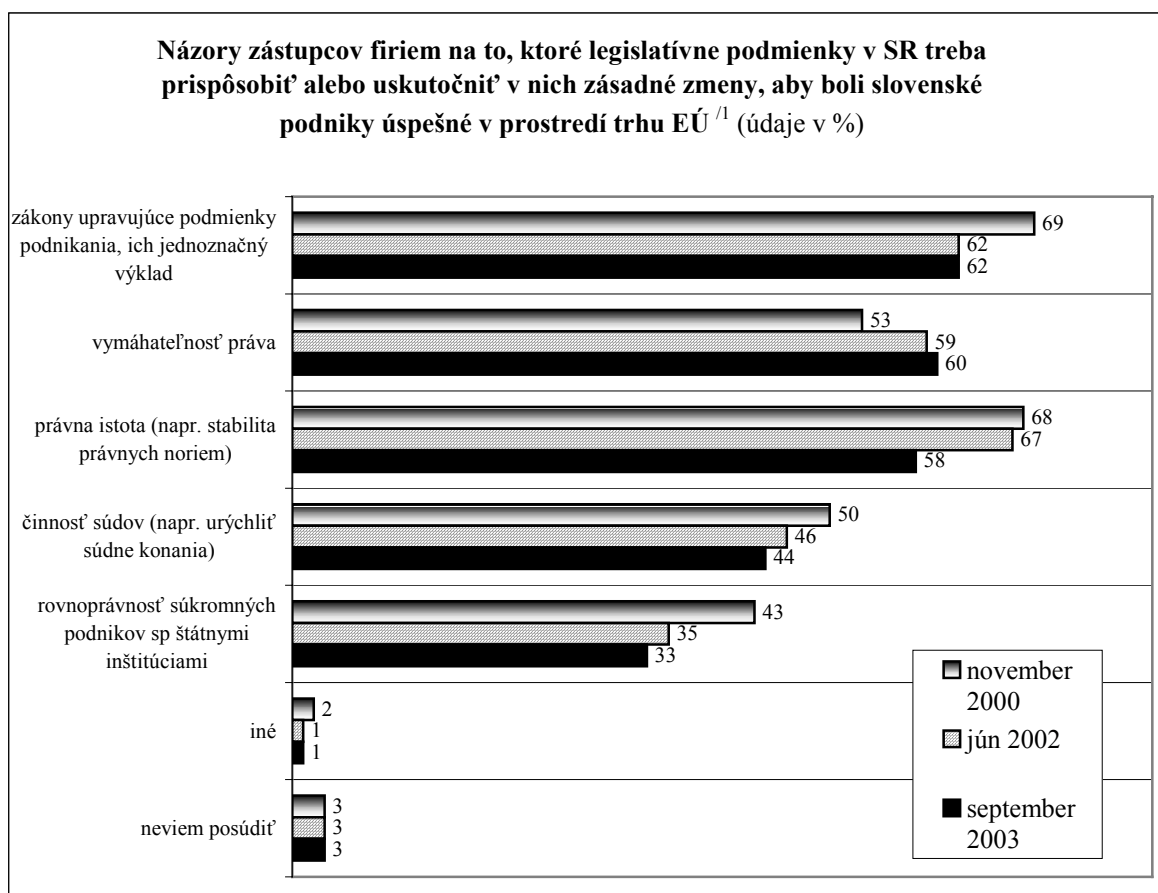
Potrebu zmien, alebo harmonizáciu s EÚ v oblasti **kontaktu s poisťovňami** deklarovala v súčasnosti desatina oslovených predstaviteľov malých a stredných podnikov, čo je o 6% menej ako v roku 2002 a o 7% menej ako v roku 2000. Táto požiadavka vychádzala predovšetkým od zástupcov podnikov zameraných na oblasť dopravy, pôšt a telekomunikácií (18%) a v Prešovskom kraji (10%).

Medzi „**inými odpoveďami**“ boli napr.: „bojíme sa rôznych podvodníkov a z toho dôvodu by mala byť už spracovaná legislatíva. V terajšej sa už podnikateľ za chvíľu nevyzná – časté zmeny“, „zjednodušiť adm. zákony“, „lepší kontakt s vládnucimi inštitúciami, o 90% znížiť byrokráciu“, „zhodnotiť legislatívu predpisov a certifikácie produktívnych skupín“, „väčšiu informovanosť zo strany štátu, vytvoriť lepšie podmienky pre podnikanie“, „ochrana majetku“, „viac právomocí stavovských komôr“, „rovnaké daňové podmienky“, „zabezpečiť vymožitelnosť práva“, „korupcia úradníkov“, „zabezpečiť právnu istotu legislatívy“, „lepšia informovanosť z obch. zástupiteľstiev“.

IV.2. Názory malých a stredných podnikateľov na potrebu prispôsobenia legislatívnych podmienok Európskej únie

Aproximácia práva SR k legislatíve EÚ patrila a patrí počas celého predstupového obdobia k relevantným súčastiam rokovaní našich zástupcov s o zástupcami EÚ, osobitne sa táto oblasť týka činnosti malých a stredných podnikov. Nasledujúci graf poskytuje prehľad aktuálnych postojov malých a stredných podnikateľov k potrebe legislatívnych zmien, ktoré by mali zosúladiť slovenský právny systém v oblasti podnikania s legislatívou Európskej únie, spolu s údajmi získanými výskumami uskutočnenými v novembri 2000 a júni 2002.

Graf č. 13

Tohtoročný výskum priniesol niektoré zmeny v prioritách skúmaných malých a stredných podnikov, keď najväčší podiel (pričom rovnaký ako pred rokmi) oslovených predstaviteľov malých a stredných podnikov v súčasnosti požaduje predovšetkým **zákony upravujúce podmienky podnikania, ich jednoznačný výklad (62%)**, na druhé miesto sa počtom odpovedí zaradila **požiadavka vymáhateľnosti práva (60%)** a až na tretie miesto sa presunula požiadavka **právnej istoty** (napr. v stabilite právnych noriem – 58%), ktorá v predchádzajúcich dvoch výskumoch dominovala.

1/ Pri možnosti uviesť viac odpovedí súčet percent prevyšuje 100

Potrebu **upravujúcich podmienok podnikania, ich jednoznačný výklad** deklarovali vo zvýšenej miere ako celoslovenský priemer podnikatelia zaoberajúci sa hotelovými a pohostinskými službami (75%) a oslovení z Trnavského (66%), Banskobystrického (70%) a Košického (70%) kraja.

Oproti novembru 2000 sme zo všetkých legislatívnych podmienok, ktoré treba prispôsobiť EÚ, alebo uskutočniť v nich zásadné zmeny, zaznamenali nárast podielu odpovedí podnikateľov len pri **potrebe väčšej vymáhateľnosti práva** (o 7 percentuálnych bodov). Túto požiadavku vyslovovali hlavne zo stredných podnikov s počtom zamestnancov 50 až 249 (75%). Z hľadiska krajového členenia tento názor prevládal hlavne v Žilinskom (68%) a Prešovskom (71%) kraji.

Zásadné zmeny, či úpravu v požiadavke **na právnu istotu** (napr. stabilitu právnych noriem), ktorá bola v roku 2000 a 2002 dominantná v odpovediach predstaviteľov malých a stredných podnikov požadovalo v aktuálnom prieskume o 10% menej oslovených, než v roku 2000 a o 9% menej ako v roku 2002. V súčasnosti ju vyslovovali najčastejšie predstavitelia firiem s počtom zamestnancov do 9 (64%), z firiem s hlavnou činnosťou v stavebníctve (64%) a iných oblastiach (65%) a z firiem sídliačich v Nitrianskom (69%) a Banskobystrickom (69%) kraji.

Viac ako dve pätiny (44%) oslovených podnikateľov, čo je taktiež postupne znižujúci sa podiel od roku 2000, sú presvedčené o potrebe **zmien v činnosti súdov**, napríklad urýchlením súdneho konania. Medzery v činnosti súdov je potrebné odstrániť hlavne podľa podnikateľov v malých a stredných podnikoch v Bratislavskom a Trnavskom kraji (po 48%).

Tretina malých a stredných podnikateľov zastáva názor, že je nutné legislatívnymi zmenami zabezpečiť **rovnoprávnosť súkromných podnikov so štátnymi inštitúciami**. Od novembra klesol podiel týchto odpovedí o 10 (!) percentuálnych bodov. V porovnaní s celoslovenským priemerom pociťujú vo väčšej miere potrebu zrovnoprávnenia súkromných podnikov so štátnymi inštitúciami hlavne firmy zamerané na priemyselnú výrobu (41%), malé a stredné podniky sídliace v Trnavskom (38%) a Žilinskom kraji (44%).

Medzi „**inými**“ odpoveďami boli napr.: „znižiť korupciu“, „necítime potrebu niečo upravovať“.

Vnútorňú štruktúrovanosť odpovedí súvisiacich s najočakávanějšími zmenami v oblasti legislatívnych podmienok, ktoré treba prispôsobiť EÚ alebo uskutočniť v nich zásadné zmeny, aby boli slovenské malé a stredné podniky úspešné v prostredí trhu európskeho spoločenstva úspešné prezentuje tabuľka na nasledujúcej strane.

Najočakávanejšie legislatívne zmeny podľa malých a stredných podnikateľov v optike počtu zamestnancov a podľa druhu ich činnosti (údaje v %) ^{/1}																						
Počet zamestnancov v podniku	1			2			3			4			5			6			7			
	Rok realizácie prieskumov:																					
	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	
0 – 9	67	63	66	67	66	64	53	56	59	51	43	45	42	34	40	1	0	0	5	4	3	
10 – 49	73	60	57	70	69	49	54	63	57	50	54	41	45	37	30	2	2	2	2	2	4	
50 – 249	72	63	58	75	72	62	52	66	74	47	48	43	39	33	23	0	0	0	0	0	1	
Hlavný druh činnosti podniku																						
priemyselná výroba	67	59	65	68	70	56	50	59	60	51	44	43	43	37	41	1	0	1	3	4	3	
poľnohospodárska/ potrav. výroba	83	67	50	71	64	61	42	56	48	32	50	50	29	37	37	0	0	0	7	2	7	
obchod	72	64	57	66	67	57	55	61	59	51	49	44	47	34	31	2	1	0	4	4	4	
hotely/reštaurácie/ pohostinstvo	50	50	75	50	67	42	54	48	36	38	44	31	42	29	28	4	0	0	4	6	0	
stavebníctvo	62	61	62	75	60	64	61	64	63	51	45	44	49	32	34	1	0	2	0	2	0	
doprava/pošta/ telekomunikácie	68	59	60	64	73	50	46	64	58	55	50	23	32	43	27	0	0	0	0	0	8	
peňažníctvo	10 0	58	45	89	54	50	56	62	59	44	46	27	22	31	27	0	0	0	0	4	14	
iné	67	63	69	71	71	65	53	56	67	55	44	51	39	35	33	2	1	1	4	2	1	
celosl. priemer	69	62	62	68	67	58	53	59	60	50	46	43	43	35	33	2	1	1	3	3	3	

Odpovede:

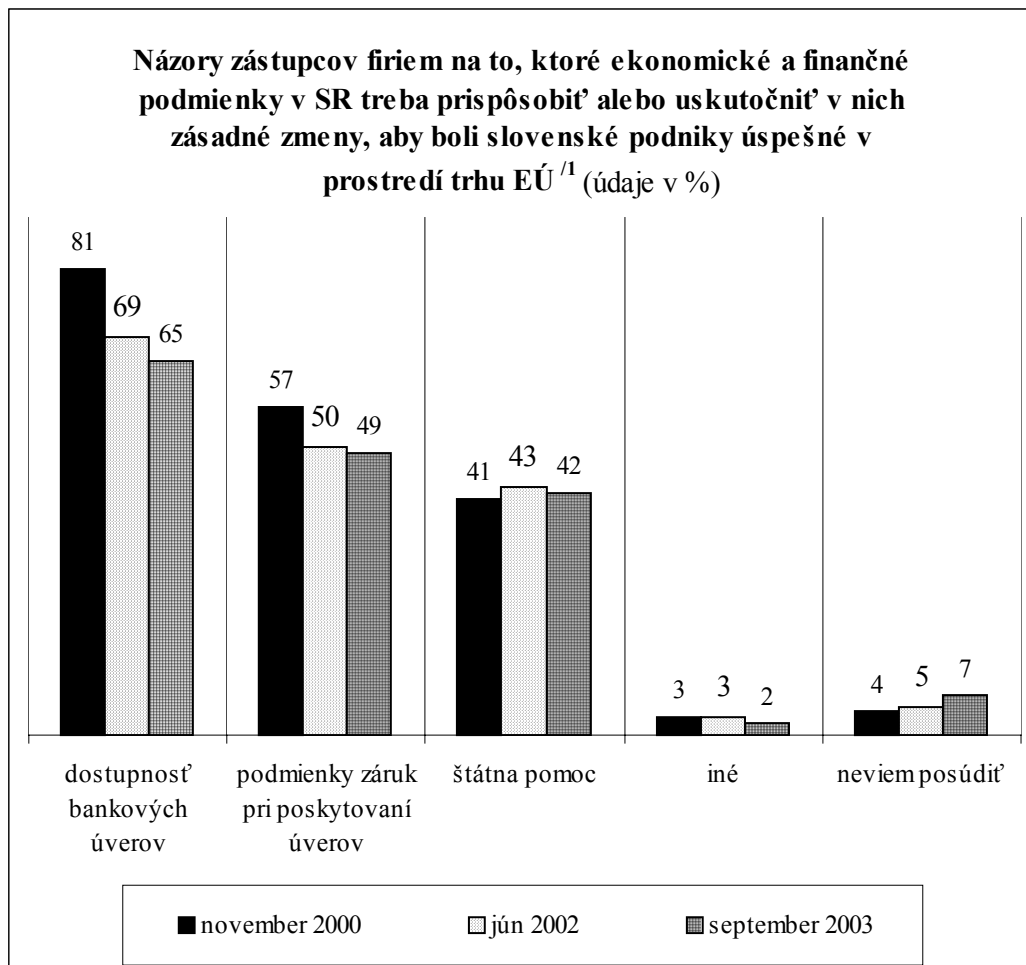
1. zákony upravujúce podmienky podnikania, ich jednoznačný výklad
2. právna istota (napr. stabilita právnych noriem)
3. vymáhateľnosť práva
4. činnosť súdov (napr. urýchliť súdne konania)
5. rovnoprávnosť súkromných podnikov so štátnymi inštitúciami
6. iné
7. nevedia posúdiť

^{1/} Pri možnosti uviesť viac odpovedí súčet percent prevyšuje 100

IV. 3 Názory malých a stredných podnikateľov na potrebu prispôsobenia ekonomických a finančných podmienok Európskej úнии

Ako ukazujú tri uskutočnené výskumy - z hľadiska prispôsobovania **ekonomických a finančných podmienok v SR** k podmienkam jestvujúcim pre podobné firmy v Európskej únii – je naďalej prioritou malých a stredných podnikateľov **zlepšenie dostupnosti bankových úverov**, i keď s významným postupným úbytkom hlasov (od r. 2000 rozdiel 16%).

Graf č. 12

Za povšimnutie stojí, že v novembri 2000, keď tento názor taktiež dominoval, mal významne početnejšiu podporu u predstaviteľov malých a stredných podnikov zaradených do výskumu (viac o 12 percentuálnych bodov). Malí a strední podnikatelia, ktorí požadujú lepšiu dostupnosť bankových úverov sú v súčasnosti najvýraznejšie zastúpení vo firmách zaoberajúcich sa stavebníctvom (73%), v Trenčianskom kraji (73%).

Takmer polovica oslovených predstaviteľov malých a stredných podnikov pociťuje potrebu zmien pri **podmienkach záruk pri poskytovaní úverov** (v novembri 2000 to bolo o 8% viac). Tento názor vyjadrili vo zvýšenej miere podnikatelia v Banskobystrickom kraji (58%) a vo firmách so zameraním na priemyselnú výrobu (56%).

^{1/} Pri možnosti uviesť viac odpovedí súčet percent prevyšuje 100

Štátnej pomoci malým a stredným podnikom pri presadzovaní sa na trhu Európskej únie dovoľávajú vyše dve pätiny (42%) oslovených podnikateľov, čo je stabilizovaný stav oproti predchádzajúcim prieskumom. Tento názor je frekventovanejšie podporený u predstaviteľov firiem zameraných na poľnohospodárstvo a potravinársku výrobu (48%), hoteliérstvo a reštauračné služby (50%) a stavebníctvo (48%). O niečo vyššie častejšie sa k nemu prikláňali aj respondenti v Žilinskom (48%) a Banskobystrickom (51%) kraji.

Medzi „inými“ odpoveďami boli: „znížiť odvodové zaťaženie“, rovnaké podmienky pre „domácich a zahraničných podnikateľov“, rovnaké finančné postihy pre štátne inštitúcie pri finančných operáciách.

Najočakávanejšie <i>ekonomické a finančné</i> zmeny podľa malých a stredných podnikateľov v optike počtu zamestnancov a podľa druhu činnosti firmy ^{/1} (údaje v %)															
Počet zamestnancov v podniku	1			2			3			4			5		
	Rok realizácie výskumu:														
	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03	00	02	03
0 – 9	37	44	44	80	66	66	58	47	49	4	3	3	6	6	6
10 – 49	47	40	39	85	75	64	55	56	50	2	1	2	3	3	9
50 – 249	48	40	44	84	65	63	59	51	45	5	5	0	3	5	9
Hlavný druh činnosti podniku															
priemyselná výroba	44	45	40	83	67	66	51	51	26	3	0	1	3	4	5
poľnohosp./potra- vinárska výroba	54	56	48	75	67	63	56	54	44	0	2	0	10	0	6
obchod	40	41	41	79	72	65	61	48	46	4	4	3	5	6	7
hotely/reštaurácie/ pohostinstvo	33	46	50	83	63	69	50	52	42	8	6	3	4	8	6
stavebníctvo	33	46	48	92	70	73	61	50	52	1	2	1	1	5	9
doprava/pošta/teleko- munikácie	41	50	40	73	64	52	46	48	47	0	2	0	14	2	15
peňažníctvo	22	24	14	89	76	64	78	60	32	0	0	0	0	4	18
iné	45	40	43	82	66	64	56	50	52	6	2	3	3	7	7
celoslovenský priemer	41	43	42	82	69	65	57	50	49	4	3	2	4	5	7

Odpovede:

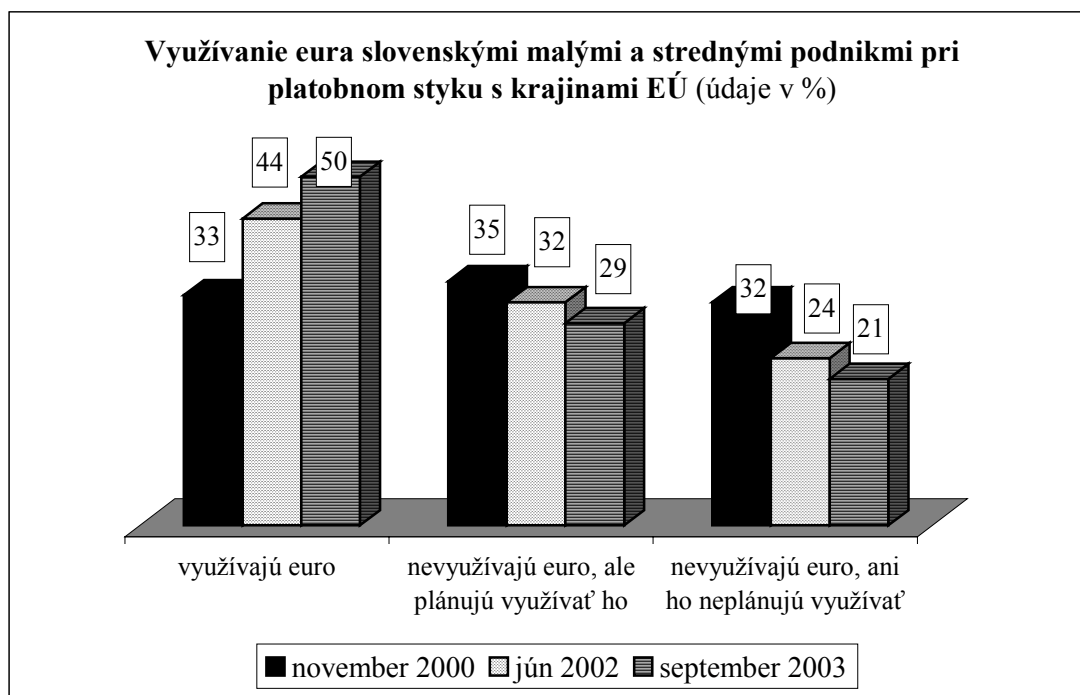
1. štátna pomoc
2. dostupnosť bankových úverov
3. podmienky záruk pri poskytovaní úverov
4. iné
5. nevedia posúdiť

¹ Pri možnosti uviesť viac odpovedí súčet percent prevyšuje 100

IV.4. Využívanie platobného styku s krajinami Európskej únie v spoločnej mene euro

Od 1. januára 1999 platí v členských štátoch Európskej únie, ktoré spĺňajú podmienky Európskej menovej únie a pristúpili na zavedenie tejto meny. Využívanie eura v malých a stredných podnikoch pri platobnom styku s krajinami EÚ počas obdobia realizácie troch výskumov prezentuje nasledujúci graf.

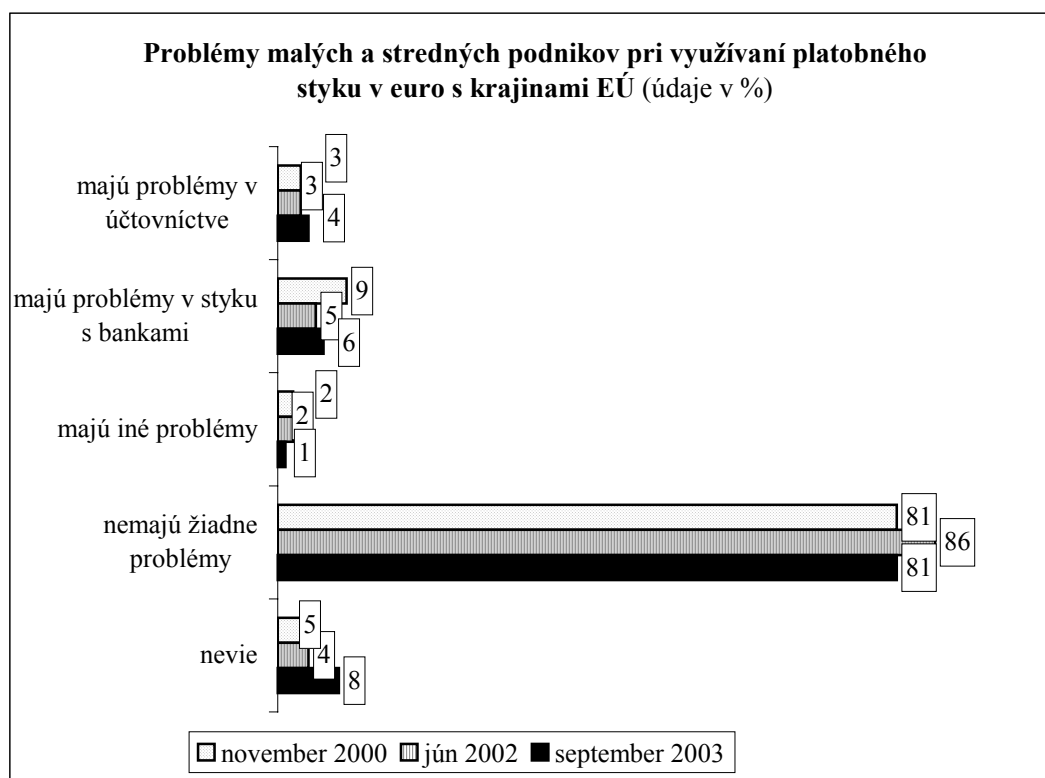
Graf č. 13

Od roku 2000 sa viditeľne rozšíril platobný styk s krajinami EÚ v spoločnej mene euro, v súčasnosti ho využíva už polovica malých a stredných podnikov na Slovensku, čo je v porovnaní s novembrom 2000 nárast o 17 percentuálnych bodov. Adekvátne tomu zisteniu zodpovedá údaj o tom, že takmer 30% zo skúmaných malých a stredných podnikov ho síce ešte nevyužíva, ale v budúcnosti ho plánuje používať, čo je 6%-ný pokles oproti roku 2000. Pochopiteľne, že na základe takéhoto posunu sa oproti novembru 2000 sa znížil i podiel podnikov, ktoré menu euro nevyužívajú a ani v budúcnosti nemienia využívať (o 11 percentuálnych bodov).

Aké majú skúsenosti skúmané malé a stredné podniky s využívaním eura v platobnom styku, sú alebo nie sú problémy a ak sú, tak akého druhu? Zistené skutočnosti v prehľade spolu s údajmi z výskumov realizovaných v rokoch 2000 a 2002 prezentuje graf na nasledujúcej strane.

Graf č. 14

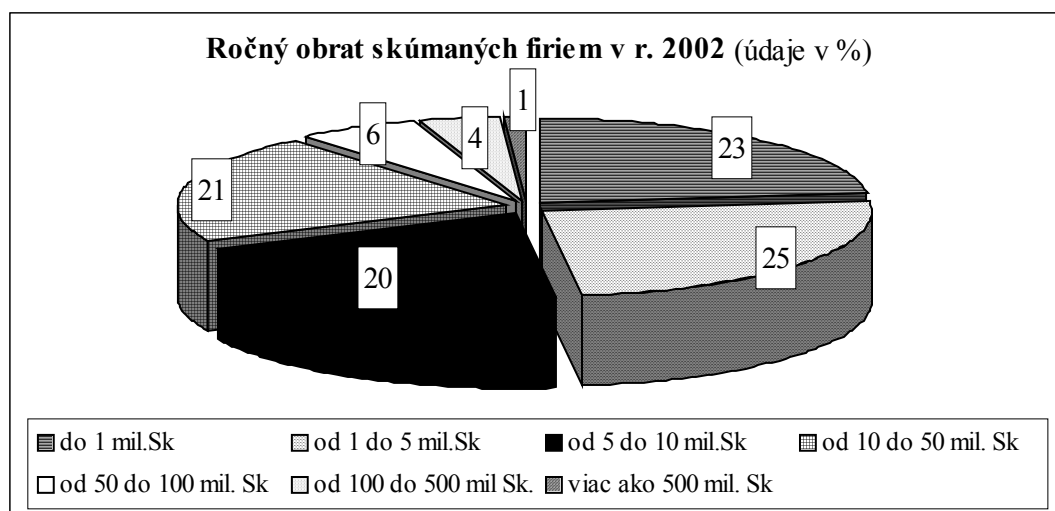
Drvivá väčšina malých a stredných podnikateľských subjektov, ktoré už využívajú pri platobnom styku s krajinami EÚ euro nemala počas skúmaného obdobia problémy. Aktuálny prieskum potvrdil, že v prípade výskytu nejakých problémov išlo predovšetkým o styk s bankami. Medzi inými odpoveďami sa napr. vyskytovali vyjadrenia : „zdĺhavý prísun finančných zdrojov od odberateľov“, „kurzové rozdiely“.

V. VYBRANÉ EKONOMICKÉ UKAZOVATELE V SKÚMANÝCH MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOKH

V. I. Ročný obrat skúmaných malých a stredných podnikov

Pre doplnenie informácie o malých a stredných podnikoch, ktorých predstavitelia boli pre naplnenie cieľov výskumu oslovení bola koncentrovaná pozornosť aj na to, ako prosperujú, čoho priamym ukazovateľom je ročný obrat firmy. Zistené údaje prináša ďalší graf.

Graf č. 15

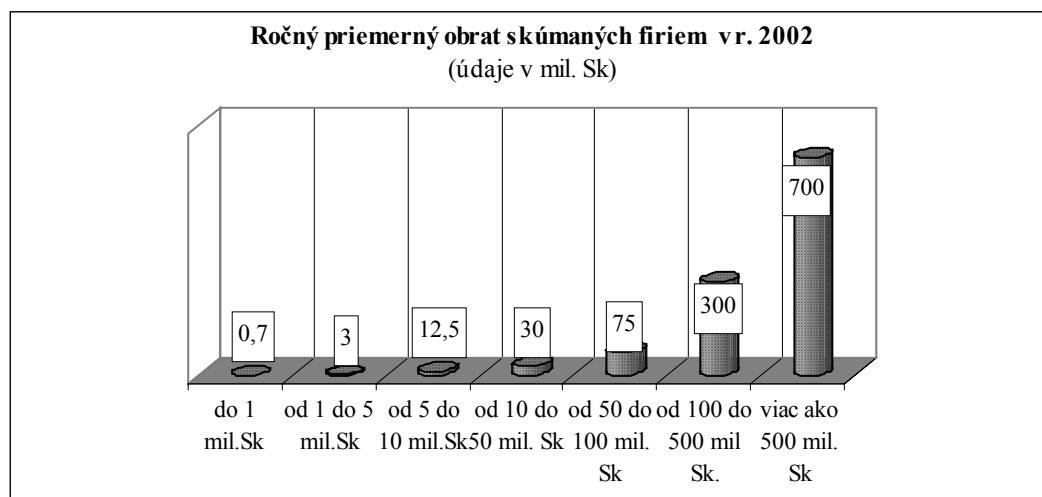
Ročný obrat skúmaných firiem sa z globálneho pohľadu pohyboval v prevahe medzi do 50 mil. Sk ročne, pričom najväčší podiel tvorili firmy s podielom **od 1 do 5 mil. Sk**. Medzi týmito podnikmi prevažovali také, ktorých predstavitelia uvádzali, že firma neexportuje (29%), s počtom zamestnancov do 9 (35%), s hlavnou činnosťou v oblasti dopravy, pôšt a telekomunikácií (29%) a inou činnosťou (33%) a firmy so sídlom v Žilinskom (33%) a Košickom (35%) kraji.

Medzi firmami, ktoré – podľa zástupcov, ktorí ich zastupovali vo výskume - mali ročný obrat v roku 2002 **do 1 mil. Sk** sa vyskytovali najčastejšie vyskytovali opäť podniky, ktoré neexportujú (27%), s počtom zamestnancov do 9 (34%), zameraných na hoteliérstvo, reštauračné služby a pohostinstvo (35%), peňažníctvo (67%) a iné činnosti (31%) a tiež podniky sídlia v Trnavskom (32%) a Banskobystrickom (32%) kraji.

Detailnejší pohľad na štruktúru skúmaných malých a stredných podnikov zaradených do výskumného projektu z pohľadu ich minuloročného obratu približuje tabuľka na nasledujúcej strane.

Ročný obrat firiem v roku 2002 v optike vybraných sociodemografických parametrov (údaje v %)							
	do 1 mil.Sk	1 – 5 mil.Sk	5 – 10 mil Sk.	10 – 50 mil.Sk	50 – 100 mil.Sk	10 – 500 mil. Sk	viac ako 500 mil. Sk
Počet zamestnancov v podniku							
0 – 9	34	35	19	10	1	1	0
10 – 49	7	14	25	37	11	4	2
50 – 249	1	4	14	33	18	23	7
Druh činnosti							
priemyselná výroba	7	18	26	35	8	4	2
poľnohospodárska a potravinárska výroba	22	24	11	21	11	11	0
obchod	25	23	21	17	6	6	2
hotely/reštaur. služby pohostinstvo	36	26	16	19	3	0	0
stavebníctvo	9	25	22	34	8	2	0
doprava/ pošta/ telekomunikácie	21	29	24	21	3	2	0
peňažníctvo/poist'ov.	67	13	7	13	0	0	0
iné	31	33	16	11	5	3	1
Kraj:							
Bratislavský	19	25	24	20	7	3	2
Trnavský	32	26	13	17	5	6	1
Trenčiansky	22	24	19	22	8	5	0
Nitriansky	15	18	21	29	8	6	3
Žilinský	16	33	17	26	2	6	0
Banskobystrický	32	23	15	20	9	1	0
Prešovský	16	22	32	16	3	5	6
Košický	17	34	25	17	2	5	0
celosl. priemer	23	25	20	21	6	4	1

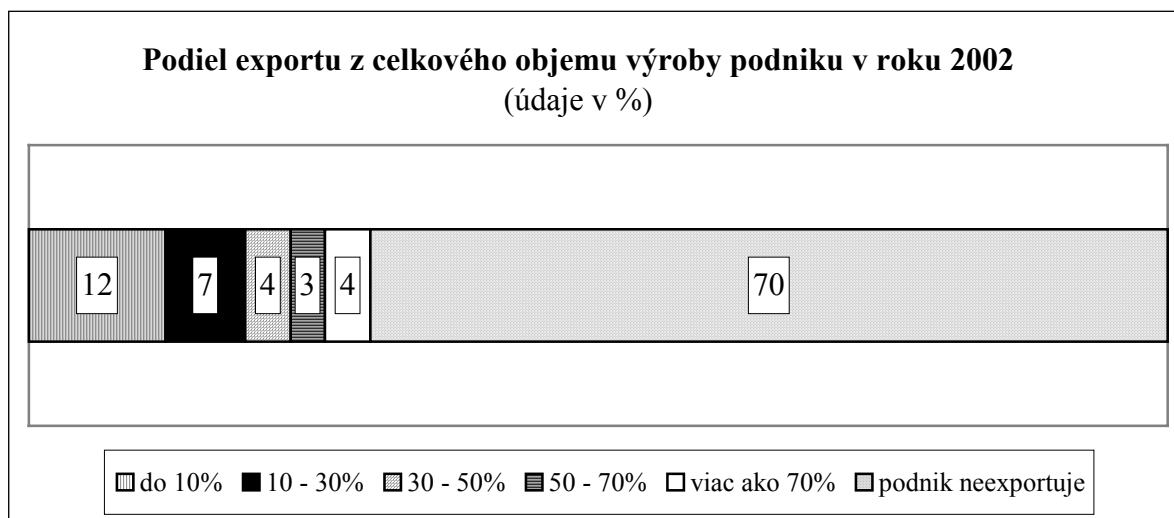
V prepočte bol priemerný ročný obrat skúmaných firiem **32,47** mil. Sk a v rámci jednotlivých pásiem ho prezentuje graf č.16:

V.II. Podiel exportu skúmaných podnikov z celkového objemu výroby v roku 2002

Pre potreby výskumu bolo do projektu zaradené aj zisťovanie podielu exportu skúmaných firiem z celkového objemu výroby v roku 2002. Podľa vyjadrení oslovených zástupcov jednotlivých podnikov prevažná časť firiem (70%) neexportovala svoje produkty, komodity.

Graf č. 17

V podiele firiem, ktoré **neexportujú** boli najčastejšie zastúpené podniky s minuloročným obratom do 1 mil. Sk (85%), respektíve od 1 do 5 mil. Sk (80%), s počtom zamestnancov do 9 (80%) a so sídlom v Bratislavskom kraji (76%).

Podiel exportu z celkového objemu výroby podniku v roku 2002						
Počet zamestnancov v podniku	do 10%	10 – 30%	30 – 50%	50 – 70%	viac ako 70%	podnik neexportuje
0 – 9	11	3	2	1	3	80
10 – 49	13	12	6	4	4	61
50 – 249	14	16	5	6	10	49
Druh činnosti						
priemyselná výroba	20	18	7	11	13	31
poľnohospodárska a potravinárska výroba	19	10	2	0	4	65
obchod	11	6	5	1	3	74
hotely/reštaur. služby pohostinstvo	3	3	0	0	3	91
stavebníctvo	14	5	3	2	2	74
doprava/ pošta/ telekomunikácie	5	5	0	3	2	85
peňažníctvo/poist'ov.	5	0	0	0	0	95
Iné	9	5	1	0	1	84
Kraj:						
Bratislavský	10	6	5	1	2	76
Trnavský	12	8	1	1	4	74
Trenčiansky	17	5	3	2	5	68
Nitriansky	15	8	5	3	7	62
Žilinský	8	10	4	5	2	71
Banskobystrický	12	8	3	3	4	70
Prešovský	11	10	3	6	4	66
Košický	11	8	2	2	3	74
celosl. priemer	12	7	4	3	4	70

ZHRNUTIE

V poradí tretí výskum zameraný na Pripravenosť malých a stredných podnikov na vstup Slovenska do Európskej únie, realizovaný v období 17. 9. – 1. 10.2003 na súbore 989 malých a stredných podnikov priniesol nasledujúce základné poznatky:

- predstavitelia skúmaných malých a stredných podnikov v súčasnosti očakávajú od vstupu SR do EÚ predovšetkým viac príležitostí pre spoluprácu s firmami EÚ. Predchádzajúce zistenia v rokoch 2000 a 2002 vypovedali o tom, že malí a strední podnikatelia nepredpokladali, že integrácia SR do EÚ ovplyvní činnosť ich firmy

- medzi výhodami integrácie do EÚ, ktoré oslovení očakávajú pre svoju firmu sú trvale zastúpené predovšetkým rozšírenie a zlepšenie nákupných podmienok, rovnaké legislatívne prostredie pre všetkých partnerov a rozvoj kooperačných vzťahov s partnerskými firmami. V súčasnosti sa významne zvýšil i podiel podnikov, ktoré od nášho vstupu do EÚ medzi výhodami očakávajú aj ľahší prístup k finančným zdrojom

- ako najväčšiu nevýhodu integrácie do EÚ pre svoju firmu zástupcovia skúmaných podnikov stabilne označovali – vo všetkých troch realizovaných výskumoch - nárast konkurencie na domácom trhu, a táto obava sa v aktuálnom výskume ešte zvýšila, rovnako ako odlev kvalifikovaných pracovných síl a zvýšené požiadavky na kvalitu produkcie

- pri porovnávaní pozície vlastnej firmy voči podobným firmám v krajinách EÚ je v súčasnosti badať nárast názoru, že „je rovnaká“, čo možno kvalifikovať ako pozitívne zistenie, a to v súvislosti so všetkým skúmanými kritériami, teda spoľahlivosťou firmy ako obchodného partnera, jej technologickou úrovňou, dostupnosťou kvalifikovanej pracovnej sily a platobnou schopnosťou- solventnosťou firmy. Treba podotknúť, že v súvislosti s platobnou schopnosťou podniku prevažuje trvale hodnotenie „je slabšia“, ktoré však postupne nadobúda klesajúcu tendenciu.

- po vstupe do EÚ plánujú naši malí a strední podnikatelia – ako dokumentujú zistenia všetkých troch prezentovaných výskumov - predovšetkým hľadať obchodného partnera v krajinách EÚ a využiť sprostredkovateľské organizácie v krajinách EÚ. Približne pätina skúmaných podnikov neuvažuje o rozšírení svojej podnikateľskej činnosti po vstupe SR do EÚ

- v prípade, že podnikateľské aktivity skúmaných podnikov budú smerovať do krajín EÚ, potrebovali by od vládnych a mimovládnych inštitúcií SR pomoc predovšetkým v oblasti finančnej, čo sa javí ako trvalá požiadavka, ďalej v právnej a legislatívnej oblasti, o niečo menej v porovnaní s prvými dvoma oblasťami v marketingovej a poradenskej (školenia)

- aby boli malé a stredné podniky v SR úspešné v prostredí jednotného trhu EÚ treba, podľa mienky ich oslovených predstaviteľov, prispôbiť v rámci legislatívnych podmienok, resp. uskutočniť zásadné zmeny v zákonoch, upravujúcich podmienky podnikania a ich jednoznačný výklad, ďalej zabezpečiť právnu istotu (stabilitu právnych noriem) a tiež vymáhateľnosť práva. Relatívne často (33%) požadujú aj zabezpečiť rovnoprávnosť súkromných podnikov so štátnymi inštitúciami

- ako vyplýva zo zistení realizovaných výskumov z hľadiska administratívnych podmienok požadujú malí a strední podnikatelia lepšie poskytovanie informácií zo strany štátu, čo je trvalá dominantná požiadavka. V aktuálnom výskume sa významne zvýšil podiel tých, ktorí sa dožadujú zmien, resp. uľahčenia vzniku firiem a ich registráciu.

- v oblasti ekonomických a finančných podmienok je z pohľadu oslovených zástupcov firiem nutné – pre zabezpečenie úspešnosti ich podniku v prostredí EÚ – zaistiť predovšetkým ľahšiu, jednoduchšiu dostupnosť bankových úverov. Táto požiadavka, i keď má trvalú prioritu pred ostatnými, má slabnúcu intenzitu, čo môže signalizovať určité zlepšenie v tejto oblasti.

- aktuálny výskum potvrdil postupný prechod našich firiem pri obchodovaní v platobnom styku na euro, ktoré využíva už polovica z nich a ďalších 29% ho plánujú využívať, pričom drvivá väčšina z podielu podniku, ktoré už využívajú euro s tým nemá žiadne problémy

METODIKA VÝSKUMU

Terénnu fázu výskumu uskutočnili v dňoch od 17. septembra do 1. októbra 2003 školení externí spolupracovníci ÚVVM - anketármi technikou štandardizovaného rozhovoru.

Z databázového súboru 103 274 malých a stredných podnikov, ktoré poskytla Sekcia metodiky a informatiky ŠÚ SR bolo vybraných 54 698 v bežnom mesiaci aktívnych podnikov, ktoré tvorili základný súbor malých a stredných podnikateľov zapísaných do Obchodného registra.

Výberový súbor bol utvorený stratifikovaným náhodným výberom z databázového súboru malých a stredných podnikateľov. Ako charakteristiky základného súboru boli vybrané dva znaky:

a) rozdelenie podnikov podľa počtu zamestnancov na:

- 01 = malé, s počtom zamestnancov od 0 do 9 (**J**) a od 10 do 49 zamestnancov (**M**)
- 02 = stredné, s počtom zamestnancov od 50 do 249 (**S**)

b) rozdelenie podnikov podľa hlavného druhu činnosti zapísaného do Obchodného registra, pričom kategorizácia hlavných činností bola stanovená: 01 = priemyselná výroba, 02 = poľnohospodárstvo/potravinárska výroba, 03 = obchod, 04 = hotely/ reštaurácie/pohostinstvo, 05 = stavebníctvo, 06 = doprava/pošta/telekomunikácie, 07 = peňažníctvo/poistovníctvo/ a 08 = iný druh činnosti. Na generovanie výberového súboru sa použila metóda optimálneho proporčionálneho stratifikovaného náhodného výberu.

Anketári obdržali zoznam podnikov, v ktorých mali realizovať rozhovory. Zoznam podnikov obsahoval dvoj - až trojnásobný počet adries podnikov, aby okrem určených podnikov mali k dispozícii aj náhradné adresy. Okrem toho mali anketári k dispozícii, ako pomôcku pri rozhovoroch s respondentami, list generálneho riaditeľa Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania, v ktorom bol výskumný projekt objasnený.

Návratnosť dotazníkov: Po zhodnotení úrovne terénnych prác a kontrole jednotlivých dotazníkov bolo na spracovanie odovzdaných 989 dotazníkov, čo predstavuje 70,6%-nú návratnosť z plánovaného rozsahu výberovej vzorky $n=1400$. Toto percento je najväčšie pri danom type výskumov v poslednom období, čo sme dosiahli operatívnym reagovaním na aktuálne problémy anketárov počas terénnej fázy výskumu.

Základné faktory, ktoré ovplyvnili návratnosť dotazníkov:

- zdĺhavé vyhľadávanie konkrétnych podnikov zvyšovalo náročnosť práce anketárov,
- niektoré podniky prestali existovať, alebo zmenili pôsobisko
- nepresnosti a neaktuálnosť v záznamoch databázového súboru malých a stredných podnikateľov.

Vzhľadom na určitý stupeň nepresnosti a neaktuálnosti údajov v databázovom súbore malých a stredných podnikateľov nie je možné presne stanoviť parametre základného súboru pre znaky kraj, rozdelenie podnikov podľa počtu zamestnancov a rozdelenie podnikov podľa hlavného druhu činnosti zapísaného do Obchodného registra. Z uvedených dôvodov sa nedá vykonať korektná analýza reprezentatívnosti výberového súboru.

KONTAKTNÁ ADRESA:

NÁRODNÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA
EURO INFO CENTRE SK - 672 Bratislava,
Záhradnícka 153, 821 08 BRATISLAVA 2, SLOVAK REPUBLIC

Tel.: 02 / 55 57 16 10

Fax: 02 / 55 57 16 01

Internet URL: <http://www.nadsme.sk>

e-mail: agency@nadsme.sk, eicsk672@nadsme.sk